

על הצדיקים ועל החסידים

פרשת נשא - חג השבועות | תשפ"ו



**'אתה צדיק, אבל אתה
נראה כמו רשע'**

בדרכי החיזוק ממרן הגאון
רבי גרשון אדלשטיין זצוק"ל



ידוע שמרן הרב מפוניבז' זצ"ל זכה והשפיע תורה בכל העולם, והשפעתו נמשכת עד היום בכל מקום, ומרן הגרי"ז זצ"ל, התבטא פעם ואמר כי הרב מפוניבז' הפך את בני ברק לעיר התורה, ולזה זכה מפני שכל מעשיו היו לשם שמים, מתוך אהבת תורה ואהבת הבריות, בלי חשבונות וכלי נגיעות. מי שעוסק בתורה צורת הדיבור שלו היא אחרת, דיבורו בנחת עם הבריות, כמו שכתב באיגרת הרמב"ן 'יתנהג תמיד לדבר כל דברך בנחת לכל אדם', זהו הדבר הראשון שכתב שם, שיהיה דיבורו בנחת, וכך אמרו חז"ל במסכת יומא (פו) בזמן שאדם קורא ושונה וכו' ודיבורו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו! אשרי פלוני שלמד תורה, אשרי אביו שלימדו תורה, אשרי רבו שלימדו תורה, אוי להם לבריות שלא למדו המשך בעמוד 3

**'אחרי מתן תורה חזרו ישראל לביתם
ורקדו ושרו עד הלילה, והגר"א אמר שידוע
את הניגון שניגנו אז עם ישראל'**

אוצרות 'מתן תורה' ממרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל

אמר רבינו ששמע בשם הגר"א, שאחרי מתן תורה חזרו ישראל לביתם ורקדו ושרו עד הלילה, והגר"א אמר שידוע את הניגון שניגנו אז עם ישראל, אמנם לא העביר ידיעה זו לתלמידיו וע"כ נשכח מאיתנו. [והסביר רבינו שהידיעה זה מכח סגולי שידע הגר"א בחכמת המוסיקה כמבואר בהקדמת הפאת השולחן שהגר"א שיבח את חכמת המוסיקה, והי' אומר אז כי רוב טעמי התורה וסודות שירי הלווים וסודות תיקוני הזהר א"א לידע בלעדיה ועל ידה יכולים בני אדם למות בכלות נפשם מנעימותיה ויכולים להחיות המתים בסודותיה הגנוזים בתורה, הוא אמר כמה ניגונים וכמה מדות הביא מרע"ה מהר סיני. וממילא השיג את הניגון ששרו [אז]. (רשימות ח"א שליט"א)

שהשתפרו כל יום במידה אחת

מה היא ההכנה למתן תורה, אמר רבינו: דבר ראשון "תורה!" וחץ מזה צריך לראות להשתפר במידות, וכמבואר שכלל ישראל התכוונו למתן תורה על ידי שהשתפרו כל יום במידה אחת. והגר"א אמר על הפסוק יערוף כמטר לקחי, למה התורה נמשלה למטר, מה מטר מצמיח מה שזורע באדמה, ואם

עמוד 2 <<<



חזו חזו פני חביבי

מרגלא בפומיה דרבינו לומר על גודל היום של חג השבועות: היום שזכינו בו לכל הברכות וההצלחות וכל האושר, הוא האי יומא, ואם אדם משים לב בזמן זה, אפשר לראות שיש אפשרות מיוחדת ביום הזה להתעורר ולהתחזק, כמש"כ הספרים דכיון שאז הי' עת רצון גדול מאד גם בכל שנה יש עת רצון מיוחד - במדה מסוימת, ויש אושר בזמן הזה יותר משאר הזמנים. וא"כ אפילו אלו שאינם מתעוררים בימים רגילים, מ"מ עכשיו הקב"ה ממציא הזדמנות של התקרבות, ומה לך נרדם! - תתעורר, יש אפשרות לזכות! (ימלא פי תהלתך עניני חג שבועות עמ' קנ"ח)

יש שם דברים טובים המטר מצמיחם ומשביחם, אך במקום שזורע קוצים, המטר מצמיח ומגדל את הקוצים.

כך התורה מגדלת באדם מה שיש בו, אם הוא בעל מידות טובות הרי התורה מסייעתו להתעלות ולהשתפר במידותיו הטובות, אך אם ח"ו יש בו מידות רעות, התורה מגדלת בו את המידות הרעות יותר ויותר רח"ל...

אמנם גם מי שלא זכה עדיין לשפר את מדותיו, אם הוא מכיר בזה שהוא צריך להשתפר, בזה גופא כבר יצא מכלל שדה קוצים, והתורה תועיל לו להשתפר.

עוד הזכיר רבנו בימים אלו דבר נורא, שהחזון איש אמר פעם על תלמיד חכם אחד שהוא מושחת במידות. והסביר החזו"א שלמד את זה עפ"י מה שראה בדברי תורתו של אותו ת"ח שיש לו סברות עקומות, ומזה ברור לו שמדותיו מושחתות.. למדנו מזה שלומר סברא ישרה, צריך מדות ישרות.. (הקדמה לק' קירוב הר סיני)

היצר שם את כל החצים שלו לבטל תורה

שנינו: בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין, רק תורה, א"כ איזה אושר צריך להרגיש בן ישיבה שנמצא בתוך מצב כזה שיוכל לנצל את כל הזמן שלו לתורה, ועד כמה שהיה צריך להחשיב כל רגע ורגע ולראות שאפילו רגע אחד לא ילך לאיבוד, והאושר הגדול של בן אדם הוא שיזכה לנצל את כל הזמן לתורה!

וכיון שזה העיקר, לכן היצר שם את כל החצים שלו לבטל תורה, ולכן ג"כ בת קול יוצאת מהר חורב ואומרת אוי להם

לבריות מעלבונה של תורה, ואינה אומרת מעלבונם של שאר דברים, של חסד לא, כי יש חסד קצת, אפי' שבודאי מה שיותר חסד בודאי יותר טוב, וחסד זה כ"כ גדול שאפי' בן אדם שעושה חלילה וחס עבודה זרה ליד בית המקדש בכל זאת הנח לו! כי פתו מצויה לעוברי דרכים, אבל בכל זאת לתורה אי אפשר להדמות.

וכמה אושר יש לבן אדם שיש לו את האפשרות לנצל את הזמן לתורה, בפרט בשנים שכן אדם צעיר, כי גם הוא משיג הרבה תורה, הוא יכול להבין תורה, ויכול להפיק תועלת גדולה, לגדול, להיות גדול בתורה, וגם מצד עצם המצוה שיש לו יותר אפשרות לקיים כל רגע ורגע, - איזה אושר שיש בזה!

וזה השפיע עליהם לשוב בתשובה יותר מכל הניסים

וַיִּסְעוּ מִרְפִּידִים וַיָּבֹאוּ מִדְבַּר סִינִי (שמות יט) פרש"י למה הוצרך לחזור ... מה ביאתן למדבר-סיני בתשובה, אף נסיעתן מרפידים בתשובה.

זה דבר פלא שס' ריבוא יעשו תשובה כאחד (וכנראה גם הרשעים כמו דתן ואבירם הגיעו לזה) והתקרבו הלבבות להיות כאיש אחד בלב אחד, וזה השפיע עליהם לשוב בתשובה יותר מכל הניסים שראו במצרים ובים סוף.

שאדם למשל ללא רגל לפתע קיבל רגל

שח רבינו: בשעת מתן תורה היה ממש מצב של תענוג נורא, דכל החולים נרפאו, החגרים והאילמים וכו'. וזה ממש דבר פלאי שאדם למשל ללא רגל לפתע קיבל רגל, יד, עין וכו'. הרי זה ממש פלא להתבונן. ואיזו התעלות נוראה היתה להם ביום מתן תורה לכלל ישראל. והנה כעבור מ' יום ירדו לכזאת דיטא תחתונה, לשפל המדרגה של חטא העגל.

וצריך להתבונן עד כמה גדול כח השטן, שיכול לגרום לכזה מן בלבול ודמיון לבני אדם, שראו ממש את מיטתו של משה רבינו וחשבו שהוא נפטר. והצליח כל כך להטעותם עד שהגיעו ל"אלה אלוהיך ישראל", אמנם לא כולם, אלא כל אחד לפי מדרגתו. ועד היום גדול כוחו, שמראה לאדם שכדאי לו לאכול נבילה, ומראה לו כמה הנאה יהיה לו מזה. וכל שאר תאוות העוה"ז - הכל הוא פרי דמיונו שעושה לו השטן בכוחו הגדול. עוד יש להתבונן היאך כתוצאה מחטא זה - נשרו כל האיברים שקיבלו במתן תורה, נשירת רגלים, ידיים, חזרו להיות סומין וכו' - כמה נורא שראו עד כמה החטא גורם... (רשימות הרה"ג ר' ישראל ארנון שליט"א)

(קטעים נבחרים מתוך קונטרס 'כאיל תערוג' שבועות)

לְעֵילָיו נִשְׁמַת

הַרְה"ג

ר' אֶלְטֶעֶר מֵרֵדְכִי בֶרֶג זצ"ל

ב"ר דן ז"ל

מֵרָא דֵאֲתֵרָא דְקַהֲלֵת עֲטֵרַת רֵא"ש
מוֹנְסִי נְיוֹ יוֹרֵק

נִלְב"ע ח"י סִיוֵן תשע"ו
ת.נ.צ.ב.ה.



תורה, פלוני שלמד תורה ראו כמה נאים דרכיו כמה מתוקנים מעשיו ... והוא מקדש שם שמים, שכולם רואים מה זה בן תורה. בן תורה צריך להתנהג באופן שהציבור יעריכו אותו, שיראו עליו מידות טובות והנהגה טובה, שדיבורו בנחת עם הבריות, ומתייחס לכל אחד ואחד בצורה יפה, בלי לפגוע, ובלי לשון הרע, שהוא איסור חמור מאד, וגם לשמור על הצורה של בן תורה, עם הלבוש של בן תורה, והנהגה של בן תורה, זהו קידוש השם, שהוא זכות גדולה מאד!

ושמעתי ממור"ר הגר"א דסלר זצ"ל

רבי ישראל סלנטר כותב על ירידת הדורות ביראת שמים, שבדורות הקודמים היו הרבה גדולי יראה שראו עליהם את היראה וזה השפיע על כל אחד, אבל במשך הזמן נתמעטו גדולי היראים, וכבר אין ממי לקבל יראת שמים בדרגה כזו. ושמעתי ממור"ר הגר"א דסלר זצ"ל כי בדורות הקודמים היו רואים את היראת שמים ברחוב, ואילו התורה היתה בצנעה, והיינו שהיו הרבה גדולי יראה שהשפיעו יראת שמים, והרגישו את היראה גם על האנשים הפשוטים ברחוב, אבל התורה הייתה בצנעה, שהיו גאוני עולם שחיברו ספרים עמוקים מאד ושימשו כרבנים בעיירות קטנות שאף אחד לא ידע מהם. אבל בימינו זה להיפך, שהתורה היא בפרהסיא, ובני תורה ניכרים ומפורסמים בכל מקום, ואילו היראת שמים היא בצנעה, וכבר אין היראה ניכרת ומורגשת ברחוב כפי שהיה פעם.

צדיק שנראה כרשע

שמעתי מאדם ששמע מכלי ראשון, מעשה באחד שלמד בסלבודקא בחוץ לארץ, והיה יושב ולומד בהתמדה ובחשק גדול הרבה שעות ברציפות, ופעם אחת לאחר לימודו פגש בו הסבא, ואמר לו: "אתה צדיק, אבל אתה נראה כמו רשע", כך סתם ולא פירש כוונתו, במה הוא צדיק, ובמה הוא נראה כמו רשע, ולמחרת ניגש הלה לסבא ושאל אותו לפשר כוונתו. והסביר לו הסבא, אתה יושב ולומד בהתמדה שעות רבות רצופות, ובזה אתה צדיק, אבל אתה נראה כמו רשע, שלא רואים עליך את השמחה לאחר הלימוד. רשע אינו שמח בתורה שהוא לומד, אבל צדיק שמח בתורה שלו! כי הוא יודע את ערך התורה, שעל ידי התורה זוכים להידבק בהקב"ה, כדאיתא בזוהר קודשא בריך הוא ואורייתא וישראל חד הוא, ואם היית מחשיב את התורה כראוי, בוודאי היית שמח יותר, והנך נראה בזה כמו רשע, שאינך שמח כפי שהיה ראוי לך לשמוח בלימודך. והעיד המספר על אותו אדם כי מאז ששמע דברים אלו מהסבא מסלבודקא, השפיעו עליו הדברים, והיה שרוי תמיד בשמחה עם מצב רוח טוב, והיתה חברתו נעימה וצהלתו בפניו, וגם לאחר לימודו הייתה השמחה ניכרת על פניו.

חשוב מאד לידע את מעלותיו ולשמוח בחלקו בתורה ובמעלות שיש לו, כמו שכתב בספר מנוחה וקדושה ששמעתי בשם הגר"א, שכן גם במילי דשמיא, צריך להיות שמח בחלקו. אף שבוודאי נכון לחמוד להיות לבו פתוח כפתחו של אולם לתורה, וגם לאמור ולחמוד אימתי יגיעו מעשי למעשי אבותי, מכל מקום צריך להיות שמח בחלקו שזכה לתורה ולמעשים טובים, כיון שעשה בכל כוחו המוטל עליו".

שאלתי פעם צעיר אחד

ויש הרבה אנשים, צעירים וגם מבוגרים, שאינם מכירים את המעלות שלהם, שהם בעלי כישרונות, ויש להם שכל, ויראת שמים, מידות טובות. זכורני ששאלתי פעם צעיר אחד, שהיה שרוי בחוסר מצב רוח, האם אתה כישרוני? והתבייש לומר על עצמו, רק השיב אחרים אומרים עליו ככה... ושאלתי אותו על עוד מעלות, האם הוא יודע שיש לו שכל, ויראת שמים, ומידות טובות, ושוב התבייש לומר על עצמו, עד שנוכח לראות כי אכן יש לו הרבה מעלות, ולמרות שידע מכל המעלות האלו, לא היה שמח בחלקו, ואמרתי לו שישמח כזה, שיש לו מעלות חשובות כל כך! בידיעת המעשים הטובים יש גם סכנה, שאדם שרואה את מעשיו הטובים ומרגיש את חשיבותו, עלול להרגיש שהוא כבר צדיק ומושלם ומה חסר לו עוד, ונראה לו לפי ראות עיניו שהוא עושה יותר מאחרים, שהוא לומד יותר טוב ומתפלל יותר בכוונה ועושה חסד יותר מהם, והוא כבר מחשיב את עצמו. ומרן הגר"ד פוברסקי זצ"ל היה רגיל לומר בשם הגה"צ רבי ירוחם זצ"ל, כי אדם שמרגיש בעצמו שהוא מושלם (א פארטיקער) זה הכי גרוע שיכול להיות, אם אדם רגוע וחושב לעצמו אני כבר מושלם ולא חסר לי כלום, אני עושה מעשים טובים ובטוח אני כי בשמים לא יהיו שום טענות עלי, ביום הדין אני בטוח שאלך ישר לגן עדן, ואינני מפחד מהגיהנום והעולם הבא שלי הוא בטוח, מחשבות כאלה הם אסון! והיצר הרע הוא שמפתה לחשוב כך.

לכן צריך להיזהר בשמחה שמחמת ידיעת המעשים הטובים, שתהא עיקר השמחה במה שהוא יכול לעשות עוד מעשים טובים. וכפי ששמעתי פעם מאמור"ר זצ"ל כי בפעם הראשונה שלמד גמרא בילדותו לבד, שמח שמחה גדולה, כי מעכשיו יוכל כבר לסיים את השיס בעצמו, כך אדם צריך לשמוח במה שהוא יכול לגמור את השיס ואחר כך לחדש חידושים, יש סוגיות עמוקות שאפשר לחדש שם, אך לא יחשוב שכבר הגיע לשלמות! אלא יהיה רעב לדברי תורה, והרעב הזה משביע ומקדש את האדם ונותן שמחה בלבו, כי אינו שרוי בדיכאון וחוסר מעש אלא יש לו מה לעשות, ללמוד תורה ולהוסיף מעשים טובים, ובזה הוא שמח.

(קטעים מלוקטים מ'דרכי החיזוק' גליון 400)

בדק האיש את המספר של הכרטיס שלו, ונפשו כמעט פורחת מרוב התרגשות ושמחה. מתברר שהוא הזוכה המאושר! כעת הוא נהיה עשיר מופלג, מיליונר גדול.

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על כפה עליהם הר כגיגית

אתם מתקיימין, ואם לאו - אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו". בשעה שברא הקב"ה את העולם הוא עשה תנאי עם הבריאה שברא, שכל קיומה יהיה בתנאי שישראל יקבלו את התורה באותו שישי בסיון הידוע, כי אם לא יקבלו את התורה - לא יהיה קיום לבריאה והעולם יחזור להיות תוהו ובוהו. בלי תורה - אין קיום לבריאה. לכן כפה הקב"ה על ישראל לקבל את התורה, כי בלעדיה לא יהיה קיום לעולם. זה מצב של פיקוח נפש, ובמצב שכזה אין מקום לומר שאין לכפות על האדם לפעול בניגוד לרצונו. אדרבה, חובה לכפות עליו מעשים שיצילו את חייו. אולי עכשיו אין לו את השכל להבין שזה מציל את חייו, אבל לבסוף אולי יבין, וגם אם לא יבין לעולם - חייבים לעשות הכל כדי להצילו. על אחת כמה וכמה, היה צורך לכפות על כלל ישראל לקבל את התורה, כי כל כלל ישראל וכל הבריאה כולה עומדים בסכנה. זה פיקוח נפש של כל הבריאה כולה, כי אם לא יקבלו את התורה העולם ייחרב ויחזור למצב של תוהו ובוהו.

האבא מבין שצריך להזריק זריקה לבן שלו, גם אם זה בניגוד לרצונו, משום שהוא בספק סכנת חיים. אם על ספק פיקוח נפש כופים על האדם להצילו, על אחת כמה וכמה במצב של פיקוח נפש ודאי, ולא של אדם אחד אלא של כל הבריאה כולה! אם כן, אין שום מקום לשאול ולתמוה כיצד ניתן לכפות על עם ישראל לקבל את התורה.

אני חושב לומר עוד תירוץ

התורה נדרשת בשבעים פנים, ובעז"ה אני חושב לומר עוד תירוץ. אני סבור שהדברים דברי אמת, לאמיתה של תורה. באמת, לאחר שאמרו ישראל 'נעשה ונשמע' לא היו צריך לכפות עליהם את התורה, שהרי הם שיעבדו את עצמם לקב"ה והפקיעו את הרצונות הפרטיים שלהם לרצון שמים. אם כן, למה כפה עליהם הר כגיגית? - יש לפרש שאין הכוונה כפשוטה, שהוצרך לכפות עליהם את התורה תוך שהוא מאיים עליהם שאם לא יקבלוה - ימותו. אין זו הכוונה. שהרי עניין של כפייה שייך רק כאשר יש חשש שהאדם לא ירצה לקיים דבר מסוים, אבל כאן לא היה חשש

על הפסוק וַיִּתְּצֵבּוּ בְּתַחֲתִית הָהָר (שמות יט) אמרו חז"ל (שבת פח): "אמר רב אבדימי בר חמא: מלמד שכפה הקדוש ברוך הוא עליהם את ההר כגיגית, ואמר להם: אם אתם מקבלים התורה - מוטב, ואם לאו - שם תהא קבורתכם". הכסילים והשוטים שואלים, למה הוא כפה אותם? מה זה כאן, כפייה דתית? ממתי כופים אדם לעשות דבר בניגוד לרצונו ולמצפונו? מי שלא רוצה - שלא יקבל את התורה, איך הם אומרים 'חיה ותן לחיות'... מדוע הם כסילים? אספר לכם: הייתי פעם בבית חולים וראיתי שם אבא שהגיע עם ילדו. מה קרה? הילד נפל על גדר תיל ונשרט שריטה עמוקה, וכדי למנוע זיהום בדם מיהר אביו לחדר מיון כדי שיזריקו לו זריקת אנטי-טטנוס. אבל מה לעשות, הילד לא רוצה. נכון, היא נועדה לטובתו, שכן זיהום בדם עלול לגרום למוות, אבל הוא מפחד מהזריקה פחד מוות... הוא צורח צרחות אימים, אביו מנסה להרגיע אותו, נותן לו ממתק ועוד ממתק, אך לשווא. הוא בשלו, מסרב לקבל את הזריקה. עבר שם במסדרון אדם זר, שמע את הצעקות של הילד, ראה את המראה הלא-נעים של ילד קטן בוכה ורוקע ברגליו, נכמרו רחמיו. נעצר לידם והתעניין: מה קורה? סיפרו לו. שמע האיש את המקרה, פנה אל האבא ואמר לו: "אינני מבין, איך אתה יכול לכפות עליו? אם הוא אינו מעוניין לקבל את הזריקה - זו זכותו. אי אפשר להכריח ולכפות על אדם לעשות דבר בניגוד לרצונו!..."

שוטה שבעולם! מה זאת אומרת "זו זכותו" ו"אי אפשר לכפות על אדם"? אם לא יכפו עליו - הוא עלול למות, זה פיקוח נפש! כמובן, בתחילה מנסים לעשות זאת בהסכמה, מתוך הבנה. אבל מה נעשה אם אין הסכמה, האם נניח לו למות רק מכיוון ש"זו זכותו"? אם אין לו את השכל?

זה פיקוח נפש של כל הבריאה כולה

בכל הימים בבריאת העולם נאמר: "ויהי ערב ויהי בקר, יום ראשון", "שני", "שלישי" וכן הלאה. רק ביום השישי נאמר: "ויהי ערב ויהי בקר יום השישי", שואלת הגמרא (שם): "ה"א יתירה למה ליה?" ומתמצת: "מלמד שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית, ואמר להם: אם ישראל מקבלים התורה



כזה. אלא הכוונה היא אחרת. תשמעו היטב את הדברים, כי הם באים ללמד אותנו על מעלתה ועל סגולתה של התורה. אמר להם הקדוש ברוך הוא: כעת אתם מקבלים את התורה, תורת האלוקים! איי איי איי, אין לכם מושג איזו דרגה היא זו, איזו מעלה היא זו. "ולתתך עליון על כל הגויים" (דברים כו) - מכוח התורה שקיבלתם בסיני. יאמרו ישראל: בוודאי אנו יודעים את גודל מעלתה של התורה אשר אין לתאר ואין לשער, אנו יודעים שהתורה מרוממת אותנו למדרגות נשגבות, ואם לא נקבל אותה נפסיד את כל המעלות הגדולות הללו. ובמצב כזה, בלי התורה, מה נהיה אז? סתם בני אדם, אנשים רגילים, בלי המעלות הגדולות שזוכים להן על ידי התורה.

סכום עתק של חמישים מיליון דולר

למה הדבר דומה? לפלוני שקנה כרטיס הגרלה, שהפרס הראשון בהגרלה הוא סכום עתק של חמישים מיליון דולר. הוא המתין בקוצר רוח למועד ההגרלה. לאחר שהתקיימה - התפרסם ברבים המספר הזוכה. בדק האיש את המספר של הכרטיס שלו, ונפשו כמעט פורחת מרוב התרגשות ושמחה: מתברר לו שהוא הוא הזוכה המאושר! הלך וסיפר לבני ביתו ולכל אוהביו על הזכייה הגדולה שנפלה בחלקו. כעת הוא נהיה עשיר מופלג, מיליונר גדול. נפל בחלקו סכום בלתי נתפס של חמישים מיליון דולר. הוא החל לדמיין לעצמו מה יעשה בכסף הגדול. הוא יכול לקנות לעצמו עולם ומלואו, לממש כל מיני חלומות ודמיונות שהיו לו. בבואו לקבל את ההמחאה ובה הסכום הזוכה, נכונה לו אכזבה קשה ומרה. מתברר שהוא לא העתיק נכון את הספרות של המספר הזוכה. כל עולמו חרב עליו. בבת אחת נגוזו כל החלומות שטווה. הוא חזר הביתה אבל וחפוי ראש. כשנודע הדבר לאשתו היא ניחמה אותו: "אל תיפול ברוחך, לא קרה שום דבר. לרגע חשבת שאתה מיליונר גדול. טעית. קורה שטועים. לא נורא. כעת נשארת בלי כל המיליונים הדמיוניים וחזרת למצבך הקודם. אותו אדם שהכרתי כל השנים, אדם רגיל. אמנם לא עשיר גדול, אבל אתה כאחד האדם".

נכון, לקבל תורה זו דרגה נשגבת, אבל אם לא יקבלו ישראל את התורה הם אמנם לא זוכים למעלתה הגדולה, אבל מכל מקום הם בני אדם רגילים, בלי המעלה הגדולה של התורה. בא הקב"ה ואמר להם: לא ולא! "אם אתם מקבלים התורה - מוטב", אם תקבלו את התורה - אין לתאר את גודל המעלה שתזכו לה. אך אם לאו" - אם אין אתם מקבלים אותה, דעו לכם כי לא תשארו בני אדם רגילים ובלי המעלה של תורה. לא ולא! בלי תורה - "שם תהא

קבורתכם", אין לכם קיום כלל! יהודי בלי תורה - זה מוות. אומרת הגמרא (סוכה כח): "שמונים תלמידים היו לו להלל הזקן, שלושים מהם ראויים שתשרה עליהם שכינה כמשה רבנו, ושלושים מהן ראויים שתעמוד להם חמה כיהושע בן נון, עשרים בינוניים. גדול שבכולן - יונתן בן עוזיאל, קטן שבכולן - רבן יוחנן בן זכאי". 'הקטן שבכולן', רבן יוחנן בן זכאי, היה ענק שבענקים. אומרת עליו הגמרא: "שלא הניח מקרא ומשנה, תלמוד, הלכות ואגדות, דקדוקי תורה ודקדוקי סופרים" וכו', ואף ידע "שיחת מלאכי השרת ושיחת שדים ושיחת דקלים". מוסיפה הגמרא, שרבן יוחנן בן זכאי ידע "דבר גדול ודבר קטן". מה הכוונה? אומרת הגמרא: "דבר גדול - מעשה מרכבה, דבר קטן - הוויות דאביי ורבא".

מעשה היה ברבי ברוך בער זצ"ל

מעשה היה ברבי ברוך בער זצ"ל שלמד עם התלמידים את הגמרא הזו, וכשהגיעו לשורה: "דבר גדול - מעשה מרכבה. דבר קטן - הוויות דאביי ורבא", נעצר ואמר: "כנראה יש כאן טעות דפוס! איך אפשר לומר על הוויות דאביי ורבא שהם 'דבר קטן'? הבה נראה בחילופי גרסאות, בטח נמצא שם את הנוסח הנכון". עיינו בחילופי גרסאות - אין שום טעות. ביקש רבי ברוך בער: "תביאו את הש"ס השני, נראה מה נכתב שם". הביאו את הש"ס השני, פתחו מסכת סוכה בדף כח, והנה גם שם מובא אותו נוסח: "דבר גדול - מעשה

מרכבה, דבר קטן - הוויות דאביי ורבא". "אם כן, אי אפשר להמשיך", אמר רבי ברוך בער, "חייבים לבאר את הכוונה. איך אפשר לומר על הוויות דאביי ורבא שהם 'דבר קטן'?" הניח רבי ברוך בער את ידו על מצחו, הרהר כמה רגעים, ואז אורו עיניו: "ברוך ה', יש לי ביאור":

יהודי הלך ליד הנהר וראה מרחוק אדם מפרפר בתוך המים, נאבק בגלים המאיימים להטביעו. הוא מיהר להיכנס לנהר, שחה לכיוון הטובע, משה אותו מן המים, וגרר אותו אל החוף באפיסת כוחות. לאט לאט שבה אליו רוחו, עד שיכול היה ללכת בכוחות עצמו. לפני שנפרדו, הודה לו האיש בהתרגשות ואמר: "ישלם ה' את גמולך, הצלת את חיי!" שב היהודי לביתו וסיפר לבני ביתו על הזכות הגדולה שנפלה בחלקו להציל נפש מישראל. תוך כדי שיחה נשמעו דפיקות בדלת. הוא פתח את הדלת, בפתח עמד יהודי בלתי מוכר. שאל בעל הבית: "במה אוכל לעזור לך?" השיב היהודי: "אני מתגורר בעיר אחרת, נקלעתי לכאן, וכבר יום שלם שלא בא אוכל לפי, האם אוכל לקבל מעט אוכל?" "מה השאלה? ודאי! תיכנס בבקשה". הוא הושיב את האורח בסלון ביתו והגיש לו ארוחה דשנה כיד המלך. לאחר שסיים האורח את הסעודה, הודה לו ואמר: "השבת את נפשי, ישלם ה' גמולך". הוא נפרד ממנו לשלום והמשיך בדרכו. פנה האיש אל אשתו ואמר לה: "ברוך ה', זכיתי להשיב את נפשם של שני יהודים". ואז הפנה אליה שאלה: "אמרי לי, מה, לדעתך, נחשב מעשה גדול יותר - הצלת הטובע בנהר או הסעודה שהגשתי ליהודי רעב?" השיבה האשה: "מה השאלה? בוודאי מעשה ההצלה של הטובע בנהר הוא גדול יותר וחשוב יותר. הרי זו הייתה הצלת חיים ממש! לעומת זאת, היהודי הרעב לא היה בסכנת חיים. יפה מאוד מצדך שהכנסת אותו לביתך והגשת לו סעודה כיד המלך, אבל לא הצלת את חייו. זו מצווה גדולה, אבל זו לא הצלת חיים".

אמר לה: "התיאור שלך נכון ומדויק, אבל המסקנה הפוכה. כשיהודי רעב דופק בביתך ומבקש אוכל - הוא איננו בסכנת חיים. היצר הרע היה יכול לפתות אותי: 'לא יקרה שום דבר

אם לא תארח אותו בביתך. הוא ידפוק בבית אחר, וינסה את מזלו, עד שימצא מישהו שיזאיל להכניסו לביתו ולהאכילו'. ואם לא התפתיתי ליצר הרע ופתחתי לו את ביתי וארחתי אותו בכבוד והגשתי לו סעודה כיד המלך - זה מעשה גדול מצדי. לעומת זאת, כשראיתי יהודי טובע בנהר, האם יכולתי להרשות לעצמי להימנע מלהציל אותו? וכי יש לי ברירה? הרי הוא עומד לטבוע בנהר ואם לא אמחר להצילו - הוא יקפח את חייו, והקולר יהיה תלוי בצווארי! לכן, דווקא משום שזו הצלת חיים - המעשה שלי הוא מחויב המציאות, אין בו חידוש מיוחד. אמר רבי ברוך בער לתלמידיו: זה הפשט: "דבר קטן - הוויות דאביי ורבא". התורה היא סם חיים. "כי הם חיינו" - זו לא מליצה, זו המציאות! ולכן, דווקא משום שלימוד התורה הוא מחויב המציאות, כי בלי תורה אין חיים, הלימוד נחשב כ'דבר קטן', כמו הצלתו של הטובע בנהר.

(יחי ראובן - מועדים)

חלוקת ספרי 'אהבת חסד' חינוך

בראש חודש סיון החל המחזור החדש בלימוד "אהבת חסד". זוהי ההזדמנות שלכם להצטרף לומדים בכל העולם היהודי.

עשרות ומאות שיעורים נפתחו בספר 'אהבת חסד' הצטרפו גם אתם.

'נוצרי לשון' מחלקים אלפי ספרי "אהבת חסד" לבתי כנסת, ישיבות ובתי מדרש המעוניינים להקים חבורות לימוד או לקבוע שיעור קבוע בספר.

ניתן להשיג את הספרים

בטלפון: 02-582-1180

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

ואדם זה שנפגשתי עמו היה כזה ש"לא ידע בין ימינו לשמאלו". אם היו מביאים לו גמרא, הוא לא היה יודע אם לפתוח אותה מצד ימין או מצד שמאל. כלום, מאומה.

הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל על עולם הזה והעוה"ב

זכור את יום השבת לקדשו (שמות ב')



צילום מתוך הספר 'למדנו רבינו'

במצות הציצית עד
הרגע האחרון שלי
כאן בעולם.

נמצא שאות השבת
מוגבל דווקא לעולם
כאן, ולכן כתוב באות
השבת שהיא לעלם,
חסר וי"ו, שהוא רומז
על העולם הקטן,
העולם השפל הזה,
כי הקיום המעשי של
השבת יש דווקא כאן
ולא שמה. אך הברית

היא לעולם ועד. חידוש מבהיל.

שנים רבות עברו מאז ועוד לא מצאתי ווארט זה בשום
ספר, מה שכן מצאתי הוא מה שמפרשים על מה שאנו
אומרים בפסוקי דזמרה: "ברוך ה' אלוקי ישראל מן העלם
ועד העולם", הראשון כתוב עלם חסר, והשני כתוב עולם
מלא, ומסבירים זאת כך: עלם חסר וי"ו המכוון לעולם הקטן
הזה, עולם מלא וי"ו המכוון לעולם הגדול, פירוש שחסדי
השי"ת יהיו לנו מן העלם ועד העולם, החסדים מתחילים
כאן בעולם וממשיכים שם לעד ולנצח נצחים.

נמצא שיסוד הדברים מהו הכוונה בעלם ועולם כבר
כתוב בספרים. והחידוש שלו הוא לפרש כן בפסוקים
דושרמו בני ישראל, על ב' חלקי השבת - הברית והאות.
פלאי פלאים האיך שלכל אחד יש חלק בתורה, והחידוש
הזה נפל בגורלו [ואולי זה כבר כתוב בספרים והוא זכה
לכוון אל דבריהם].

את היהודי הזה פגשתי בגיל צעיר מאד, ובסופו של דבר
הוא זכה להגיע למקומות תורה אמיתיים ונשא אשה והקים
בית של תורה, הבנים והחתנים הם מופלגים בתורה וק"ו
הוא בעצמו עמל בתורה ומחדש חידושים בהלכה ועוד, ככל
הנראה זה היה החידוש הראשון שלו, ניתן ללמוד מזה כי
כשאדם רוצה הוא מצליח..

(מתוך הספר 'למדנו רבינו')

אספר דבר נפלא מאד, לא יאומן כי יסופר: לפני שנים
רבות הייתי בחו"ל ושם נפגשתי ביהודי אשר לא ידע כלום.
בספר יונה כתוב על נינוה שהיתה עיר גדולה עם "הרבה
משתים עשרה ריבוא אדם אשר לא ידע בין ימינו לשמאלו".
רואים שיש כזה מושג לא לדעת בין ימינו לשמאלו, ואדם זה
שנפגשתי עמו אכן כזה ש"לא ידע בין ימינו לשמאלו". אם
היו מביאים לו גמרא, הוא לא היה יודע אם לפתוח אותה
מצד ימין או מצד שמאל. כלום, מאומה. והנה זכה יהודי זה
ונחה עליו רוח טהרה להתקרב ולהיכנס תחת כנפי השכינה.
אני נפגש איתו והוא אומר לי חידוש שחידש זמן קצר מאד
אחרי שב"ה הוא יודע בין ימינו לשמאלו, זה עתה נפקחו
עיניו והוא זוכה לחידוש מבהיל וגם יפה מאד:

בפסוקי התורה ושמרו בני ישראל את השבת וכו', כתוב
בתחילה שהשבת היא "ברית עולם" - "לעשות את השבת
לדורותם ברית עולם", ובהמשך כתוב שהיא "אות עולם" -
"ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם". ברית עולם כתוב מלא
עם וי"ו, אות עלם כתוב חסר בלי וי"ו, מה החילוק ביניהם?
הקשר בין השי"ת לבין עם ישראל הוא קשר נצחי, יש
עולם הבא, עולם הנשמות, עולם העתיד וע"כ הברית בין
השי"ת ובני ישראל נמשך ונמשך בלי הפסקה, לנצח.
עולם מלא עם וי"ו רומז לעולם המושלם, העולם הגדול,
עולם האמת, ולפיכך הברית הוא "ברית עולם".

אות השבת מתייחס לקיום המעשי של מצות השבת,
כשבני ישראל מקיימים את השבת הם עושים אות, ולכן
בשבת פטורים מתפילין כי כבר יש את אות השבת ואין צריך
גם את אות התפילין. הקיום המעשי של מצות השבת היא
בפירוש גמור רק כאן בעולם השפל, בעולמות הגבוהים אין
מקום לקיום מצוות מעשיות, כמו שאמרו "היום לעשותם
ומחר לקבל שכרם".

הדבר ידוע על רבינו הגר"א כי זמן קצר לפני פטירתו
החזיק בידו את הציצית ואמר חבל, חבל, חבל, כאן בעולם
יש לי את הציצית, שם לא יהיה לי את זה... והתבטא: "איך
האב אריין געכאפט דער ציצית", כלומר, זכיתי להחזיק

את התשובה הבנתי - על פי עובדה נפלאה אשר שמעתי מר' ישעיה חשין, המלמד שלי, תלמידו של הבריסקער-רב. המלמד סיפר לי על הגאון רבי יוסף צבי דושינסקי, כי עוד בבחרותו היתה לו אהבת תורה כה עזה

שיחה מרתקת מאוצרתיו של המגיד הירושלמי רבי שבתי יודלביץ זצ"ל

לעמוד מעט על המרחק האגדי

והנה, אם רוצים אנו לעמוד מעט על המרחק האגדי אשר עבר משה רבינו בדרכו מהארץ השפלה ועד לפני כסא הכבוד - נוכל ללמוד זאת מתוך דברי חז"ל בגמרא (בחיגה י"ג, שם איתא: "תניא, אמר רבן יוחנן בן זכאי.. עיי"ש")

אם יעלה אדם בחללית, וירצה להגיע אל השמים, אל הרקיע הראשון - יהיה עליו להתקדם במשך חמש מאות שנה ברציפות! ואם יבקש להתקדם עוד ולעבור את הרקיע הראשון - יהיה עליו להמשיך במסעו למשך עוד חמש מאות שנים נוספות! אם בשלב זה הוא יחפוץ להמשיך במסעו ולהגיע אל הרקיע השני - יהיה עליו להרחיק נדוד במשך חמש מאות שנים נוספות, וזהו הזמן אשר יארוך המסע אל מעבר לרקיע זה! וכך הוא הדבר באשר לשאר הרקיעים: בכדי לעבור בין רקיע לרקיע - יש צורך במסע של חמש מאות שנים, ובכדי לחצות את הרקיע עצמו - נדרשות חמש מאות שנים נוספות. בסך הכל, בכדי לעבור את שבעת הרקיעים - יש צורך בשבעת אלפים שנה, ארבע עשרה פעם חמש מאות שנה...

ואם סבור אי מי כי כאשר הגיע סוף סוף אל השמים הינו יכול להתייצב מול כסא הכבוד - הרי שטעות חמורה בידו... הוא אפילו לא בתחילת הדרך... שכן מעל לרקיע - עומדות חיות הקודש אשר אין לנו מושג בהבנת מציאותן, ובכדי לעוברן יש צורך במליוני שנים! וכך הוא החשבון:

בכדי לעבור את רגלי החיות - יש צורך בעוד שבעת אלפי שנים, כשיעור הדרך מן הארץ ועד לסוף הרקיע השביעי. הזמן הנחוץ לשם המעבר על פני קרסולי החיות - הינו ארבע עשרה אלף שנים, כשיעור המרחק מהארץ ועד הקרסוליים... בכדי לעבור את שוקי החיות - ידרשו עשרים ושימונה אלף שנה, כמרחק בין הארץ לבין השוקיים, וכך ממשיך החשבון ומכפיל את עצמו בכל שלב:

רכובי החיות - 56,000 שנים, ירכי החיות - 112,000 שנים, גופי החיות - 224,000 שנים, צווארי החיות - 448,000 שנים, ראשי החיות - 896,000 שנים, קרני החיות - 1,792,000 שנים, ורק אז מגיעים אל כסא הכבוד...

את האירועים אשר קדמו למתן תורה - מתארת לנו תורתנו כך (שמות י"ט):

בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי יֵצְאָתָּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּיּוֹם הַהוּא בָּאוּ מִדְבָּר סִינַי. וַיִּקְעוּ מִרְפִּידִים וַיָּבֹאוּ מִדְבָּר סִינַי וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבָּר וַיִּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר. וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹקִים וַיִּקְרָא אֵלָיו ד' וַגו'

והנה, באשר לאותה עליה אשר עלה משה רבינו אל האלוקים מבואר בפסיקתא כי היתה עלייתו זו 'בקפיצה אחת'. ומעולם תמהתי, מה ענין מצאו רבותינו לציין עובדה זו? איזו מעלה מיוחדת או חידוש גדול טמון בעובדה שעלייתו של משה ההרה היתה בקפיצה אחת ולא מדרגה אחר מדרגה? את התשובה הבנתי - על פי עובדה נפלאה אשר שמעתי מר' ישעיה חשין, המלמד שלי, תלמידו של הבריסקער-רב. המלמד סיפר לי על הגאון ר' יוסף צבי דושינסקי, כי עוד בבחרותו היתה לו אהבת תורה כה עזה, כה כבירה - עד שאת ששת המדרגות המובילות אל בית המדרש היה קופץ בקפיצה אחת...

הוא לא היה ספורטאי, הוא לא רכש כושר גופני מעל הממוצע - אבל היתה בו אהבת תורה אדירה! בכוחה של אותה אהבת תורה, של אותה חביבות ומתיקות התורה אשר בערה כאש בעצמותיו - היה מקבל כוחות על-טבעיים בבואו ללמוד תורה, וכוחות אלו הם אשר איפשרו לו לדלג על שש מדרגות בקפיצה אחת וליפול אל חיקה של התורה הקדושה בבית המדרש!

כאשר שמעתי את סיפורו של המלמד, הבנתי את דברי הפסיקתא אודות משה רבינו... שכן רבותינו ביקשו ללמדנו ולהשמיענו עד היכן הגיעה אהבת התורה של משה רבינו, עד היכן הגיעו כיסופיו לאביו שבשמים, עד כמה בערה בו ההשתוקקות לידבק ולהתקרב אל הקב"ה, אל אבא שבשמים! בכוחה של אותה אהבת-תורה, בכוחה של אותה השתוקקות, בכוחם של אותם כיסופים - דילג משה רבינו בקפיצה אחת מן הארץ ועד שמי השמים, והוא אשר לימדנו חז"ל: "ומשה עלה אל האלוקים - בקפיצה אחת" - היישר אל חיקו של הקב"ה!



וכסא הכבוד עצמו - אף הוא רם ונישא בהרבה יותר מכל השיעורים אשר הזכרנו עד הנה... שכן בכדי לעבור את רגליו לבדן - יש צורך ב - 3,584,000 שנים, ואילו גופו מתנשא לגובה של מהלך 7,168,000 שנים תמימות!!

עשרה מליון, שלוש מאות ושלושים ושש אלף שנים! מבהיל ממש!!

בסך הכל, חשבון פשוט מביא אותנו למסקנה כי בכדי להגיע מהארץ אל מקום מושבו של מלך מלכי המלכים - ידרשו לחללית המשוכללת ביותר בעולם ארבע עשרה מליון, שלוש מאות ושלושים ושש אלף שנים! מבהיל ממש!! ואם סבורים אנו כי רק המרחק הבלתי-נתפס הא המעכב את בן-התמותה המבקש להעפיל לגבהי מרומים - הרי ששוב טעות בידנו... חז"ל, בפסיקת (פסיקתא רבתי פרשה כ'), מלמדים אותנו כי על המרחקים - התגבר משה בקלות, שכן ענן נשלח לאוספו מן הארץ ולהביאו עד לפני כסא הכבוד. אולם מכשולים רבים, גדולים ועצומים, עמדו בפניו - ועליהם לא יכול היה לגבור בשום אופן לולי עזרתו המיוחדת של הקב"ה בכבודו ובעצמו! וכך מתארים זאת חז"ל:

"בשעה שעלה משה למרום, באותה שעה באתה ענן ורצתה כנגדו, לא היה יודע משה אם לרכב עליה אם לאחוז בה, מיד פתחה ונכנס בתוכה וכו', והיה מהלך ברקיע, ופגע בו קמואל המלאך שהיה ממונה על שנים עשר אלפים מלאכי חבלה שהם יושבים בשער הרקיע, גער במשה ואמר: 'מה לך בקדושי עליון? אתה ממקום הטנופת באת - ומהלך במקום טהרה? ילוד אשה מהלך במקום אש?', אמר לו: 'משה בן עמרם אני, שבאתי לקבל תורה לישראל!', כיון שלא הניחו - הכהו משה פצע אחד ואבדו מן העולם.

"והיה משה מהלך ברקיע כאדם שמהלך בארץ, עד שהגיע למקום הדרניאל המלאך שהוא גבוה מחבירו ששים רבוא פרסאות, וכו'.

שגחליו שורפים את המלאכים

באותה שעה ירד הקדוש ברוך הוא בעצמו מן כסאו ועמד לו לפני סנדלפון עד שעבר וכו'.

"כיון שעבר - פגע בו ריגיון נהר של אש שגחליו שורפים את המלאכים ושורפים בני אדם, נטלו הקב"ה והעבירו ממנו. פגע בו גליצור וכו', נטלו הקדוש ברוך הוא והעבירו ממנו. פגע בו גדוד של מלאכי חבלה שהם סובבים לכסא הכבוד, שהם גיבורים ועצומים, כיון שהגיע משה אליהם - ביקשו לשורפו בהבל שבפיהם. מה עשה הקב"ה? פירש עליו מזיוו והעמידו לפני כסאו, ואמר: 'משה, השב להם תשובה למלאכי השרת ואמור להם! וכו'. אמר לפניו: 'רבון של עולם,

מתיירא אני שמא ישרפוני בהבל שבפיהם!', אמר לו: 'אחוז בכסא כבודי והחזר להם דברי', מיד נתחזק והחזיר תשובה למלאכי השרת וכו'.

הרי לנו נורא נוראות, תיאור מפעים, גבוה מעל גבוה למעלה מהשגתינו, על המתרחש בשמי רום ועל הדרך המסוכנת אשר היה על משה רבינו לעבור בכדי להגיע אל כסא הכבוד ולקבל את התורה מידי של מלך מלכי המלכים! מלאכים ושרפים, נהרות של אש ומלאכי חבלה, חיות הקודש ושאר נבראים רוחניים אשר אין לנו שמץ של תפיסה במהותם! והנה, חשובה לנו עצם הידיעה על אודות המתרחש בשמי-רום, ודאי יש בדברים בכדי להעניק לנו הכרה ולו במשהו ברוממות הבורא יתברך - ולהביאנו ליראה מפניו, יראה אשר היא יסוד כל המעלות.

ואכן, רמזו כבר בדברי חז"ל בגמרא (נדה ל'): "יהי יודע שהקדוש ברוך הוא טהור, ומשרתיו טהורים, ונשמה שנתן בך - טהורה היא! אם אתה משמרה בטהרה - מוטב, ואם לאו - הריני נוטלה ממך". בדבריהם אלו עומדים רבותינו על גדול החיוב המוטל עלינו לשמור את נשמתנו בטהרה - וזאת מחמת היותה טהורה, חצובה מתחת כסא כבודו של הבורא יתברך.

הבה ניקח איפוא את הדברים אל ליבנו, נפנה אל היושב במרומים בגבהי שחקים - ונבקש ברגש: "אלוקי, נשמה שנתת בי - טהורה היא. אני יודע אבא כי נתת בי נשמה טהורה, חצובה מתחת כסא כבודך, ואני מכיר בגודל חיובי לשמור עליה בטהרתה! אבא, סייע לי, עזור לי, תן לי לב רגש להבין מהי תורה, מהן מצוות, וחלילה לאיך גיסא - מהן עבירות ועד כמה נוראות הן!".

כי כאמור, "אם אתה משמרה בטהרה - מוטב, ואם לאו - ה' ירחם..."

(מתוך דרשות המגיד - שבועות)

לכל עני שהתדפק על הדלת היה הגביר מציע כיבוד, "שתה נא משהו", "בבקשה התכבד מן העוגות", חלק מן העניים נענו, אבל רובם מיהרו לאסוף כמה שיותר צדקה, ועזבו בלי לטעום דבר

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל על אהבתו של הקב"ה את ישראל

וַיֹּאמְרוּ בֹּא אֲשֶׁר דִּבֶּר ד' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע (שמות כד)

"אין לי זמן היום..." מנסה הבן לעורר את רחמי אביו, "כולם משחקים שם בהמן ובאחשורוש..." "לא אכפת לי מה

כולם. אתה נוטל ידיים ואוכל בזה הרגע!" נאנח, משלים עם רוע הגזרה, אוכל זלמניו מהמטעמים שהוכנו. הגביר עוקב אחריו בעיניים בוחנות, עד שמסיים את המנה. וכי מה ההבדל? מדוע על העניים לא כפה לאכול, ועל בנו - כן? התשובה כל כך ברורה וכל כך מצמררת. על הבן כפה לאכול כי הוא אוהב אותו.

ה' כפה על היהודים את התורה מאהבתו אותם. הגויים? יאכלו, לא יאכלו... היהודים? אותם הוא אוהב, להם הוא דואג, אותם הוא מכריח. בשביל לזכותם לעולם הבא.

כך החליקו הדברים ללבבות

תוכחותיו של ר' יעקב, ודיבוריו, ואמירותיו, ולימודו. נאמרו תמיד בנועם וברוך, ומצאו מסילות ללב השומעים. את דבריו מתבל היה בסיפורים ובמשלים, תענוג לאוזן וללב. כך החליקו הדברים ללבבות שומעיהם..

שני בחורים היו בישיבה, ושניהם מוכשרים, עדיים לגדולות. לו למדו בחברותא, היו מתחדדים איש ברעהו, וניצוצות של קדושה היו ניתזים. אבל מה לעשות, בין השניים שררה עוינות ומתיחות. לא חיו בשלום זה עם זה.

צר היה לר' יעקב על המצב הזה. תורה יכולה לפרוח ולהתגדל, ובשל יריבות אישית, קטנונית ומטופשת, לא תתגדל? יכול כבוד ה' להיראות על פניהם, והם מעדיפים לזוטר על כל צמיחתם הרוחנית בשל גאוה של מריבה? איך הם מסוגלים לזאת?

פנה אל אחד הבחורים ואמר לו: "אתה יודע כמה תועלת תוכל להפיק אם תלמד עם..."

קפץ הלה ואמר, "לא, רק לא אתו. הוא פגע בי בכוונה תחילה, העליב אותי... אני מוכן ללמוד עם כל הישיבה חוץ ממנו." "טוב" אמר ר' יעקב בניחותא, "אז לא. סיפור, אתה מוכן לשמוע?" "כן". גם אם היה בו חשד, שהסיפור קשור איכשהו לסירוב...

נלך ביחד ונתחלק חצי-חצי ברווחים

פעם הייתה ממלכה גדולה, וכל אחד מהתושבים העריץ

ידועים דברי הגמרא: לעתיד לבוא מביא הקדוש ברוך הוא ספר תורה, ומניחו, כביכול, בחיקו ואומר: מי שעסק בה בתורה יבוא ויתן שכרו. מגיעות כל אומות העולם, וטענות: כלום נתת לנו אותה ולא קבלנוה?

ונשאלת השאלה, הרי ידוע מאמר הגמרא שהחזיר הקב"ה על כל האומות ולא קבלוה? אלא כך אומרים לפניו: רבונו של עולם, כלום כפית עלינו הר כגיגית ולא קבלנוה כמו שעשית לישראל?

דברי המדרש ידועים. כשעבר הקדוש ברוך הוא עם התורה על פני כל אומות העולם והציעה להן, שאלו כולן: ומה כתוב בה? ונענו: לא תרצח, לא תגנוב, לא תנאף... כל אומה על פי תפיסת עולמה. אז הגיע הקב"ה לישראל וביקשם לקבל את התורה, וידוע, שלפני מתן תורה אמרו בני ישראל "נעשה ונשמע" אך כאשר ראו את גובה הלהבות, נסוגו וחזרו בהם מקבלת התורה, מחמת יראת האש, וכפה עליהם הקב"ה הר כגיגית, (שבת פח): 'קבלוה, ואם לאו כאן תהא קבורתכם'. ואינו מובן. מדוע אמר כך הקב"ה לישראל, ואילו לאומות העולם ויתר? מדוע עליהם כפה את קבלת התורה ואף איים במיתה, ועל אומות העולם לא?!

התשובה ברורה: מאהבתו את ישראל. משל למה הדבר דומה? גביר העיירה ישב, בעיצומו של יום הפורים, בסלון ביתו המפואר, וקיבל את עניי העיירה. רבים הגיעו לשחר לפתחו ולקבל נדבה, גם תושבי העיירות המרוחקות. השולחן היה ערוך מגדנות, כראוי לימי הפורים, והגביר מקבל את העניים כמצוות היום. לכל עני שהתדפק על הדלת היה מציע כיבוד בנימוס, "שתה נא משהו", "בבקשה התכבד מן העוגות", "עשה ברכה בבית". חלק מן העניים נענו לבקשת בעל הבית, אבל רובם מיהרו לאסוף כמה שיותר צדקה, ועזבו את הבית בלי לטעום דבר. הגביר עקב אחריהם במבט עין, אך כמובן - לא אמר דבר. וכי עניינו הוא? הוא הציע. רוצים - יאכלו. לא רוצים - שלא יאכלו.

והנה נכנסת אשתו, "זלמניו שלנו לא טעם כלום מהבוקר. מסתובב עם חבריו, משחק ומשתולל, לא אוכל כלום". מיהר הגביר לקרוא לבנו, "זלמניו, לא אכלת היום כלום?"



וכיבד את המלך. והנה מת המלך, ובנו עמד לעלות על כס השלטון. התושבים ידעו, שביום ההכתרה יונח על ראשו של הנסיך כתר עתיק משושלת המלוכה, שנשמר מאות שנים לצורך הכתרות המלכים. הוציא השר את הכתר ממקומו בחיל וברעדה, על מנת לנקותו לקראת ההכתרה, והנה - שוד ושבר! האבן המרכזית ביותר, שיופיה מאיר על כל סביבותיה ועיני העם נשואות אליה - חסרה!!! רץ והפיץ את השמועה בין כל סוחריה היהלומים, מי יביא למלך אבן יקרה כזו שנאבדה לו? סוחר אחד היה בארץ, שלא נח ולא שקט, תר אחר האבן, לכבוד המלך. והנה, לחרדתו גילה, שיריבו המושבע מחזיק באבן דומה לזו שמבקשים מבית המלוכה... והוא פגע בו... ורימה אותו פעם אחת, ובפעם אחרת גזל את הלקוח שלו... מה יעשה עתה? חשב והתלבט, והכריע:

כבוד המלך קודם.

בא אל הסוחר, בולע את עלבונו ואת גאוותו. הסוחר הזעיף את פניו לעברו, אבל הוא התגבר ואמר לו: היודע אתה, מבית המלוכה מחפשים את האבן הזו, לכתר המלך. אם רוצה אתה, נלך ביחד ונתחלק חצי-חצי ברווחים. ואם לאו, לך בעצמך ותזכה בכל הרווח. העיקר שיהיה כתרו של המלך שלם!"

הבחור הבין את הסיפור, וקבע חברותא עם היריב...

איך הם יכולים שלא ללמוד תורה?!

לְמַעַן אֲנִסְנוּ הַיֵּלֶךְ בְּתוֹרָתִי (שמות ט"ז)

"ידוע שהקדוש ברוך הוא הביא על היהודים במדבר את המן, ונאמר בפסוק: לְמַעַן אֲנִסְנוּ הַיֵּלֶךְ בְּתוֹרָתִי." היה מחדד ר' יעקב את השאלה: וכי איזה ניסיון יש כאן? האדם לא לומד תורה, כי יש לו דאגות רבות המסיחות את דעתו ממנה, ומבטלות אותו מן הלימוד. ואילו כאן? הרי לא היו לדור המדבר כל דאגות שהן! לא היו להם דאגות פרנסה, שהרי המן ירד להם משמים. הם לא הצטרכו בגדים חדשים, שהרי בגדיהם לא בלו. לא הייתה להם דאגת מגורים שהרי התגוררו בין ענני הכבוד - ומהו הניסיון כאן אם ילכו בתורה או לאו? איך הם יכולים שלא ללמוד תורה?!

מביא כאן בעל החידושי הרי"ם מגור, את הניסיון העצום שהיה במן. ניסיון שיש בו כדי להאפיל, חלילה, על התורה... וכך אומר הוא: ידוע כי המן היה כעין גרגירים, "כזרע גד לבן". כמו כן ידוע, שניתן היה לחוש איזה טעם שרצו. כל יהודי ויהודי יכול היה לחוש במן את הטעם שרצה. אבל, בהסתייגות, לא כל טעם. נאמר, שקישוא ובצל ושום לא נכללו בטעם המן, כי קשים הם למעוברות. והיו דברים נוספים שלא ניתן היה לחוש את טעמם: טעם של מאכלות אסורים גם הוא לא היה במן. ובכן, ממשיך ר' יעקב, טעם היהודי את הטעם שרצה במן,

וברך על פי הטעם אותו רצה לחוש. אם טעם במן טעם לחם ברך ברכת המזון, ואם ביקש לטעום מיני מזונות - על המחיה. עד כאן ידוע לכל, מסכם ר' יעקב, ומכאן - לניסיון. איי, איי, הניסיון הוא, אמר החידושי הרי"ם, למען אנסנו, כמה ניסיונות ניסו בני ישראל בטעמים את המן... כמה מחשבה השקיעו באוכל... כמה מהראש שלהם היה מונח בטעם המזון... נניח שניסו לטעום צלי. מלוח מדי, אולי ינסו להוסיף מעט דבש? כן, מתקבל היטב. אולי נוסיף גם מעט חרדל? הרי זה

משפר את הטעם... לא, ננסה לטעום ברוטב צ'ילי, אבל לא חריף מדי... ברגע שניתן לטעום כל מאכל שקיים, זה פותח מגוון אפשרויות של טעם! אפשר לטעום סלט כזה ואפשר עוגה כזאת, וממתק כזה, ומיני מאפה מסוג שונה, ולגוון עוד קצת... מין כזה של פרי, וכזה של ירק, ואולי נערבב ביחד, וננסה...

את, "אנסנו" - איזה סוגים של טעמים ערכו במן? אילו ניסיונות? "הילך בתורתי אם לאו" - האם השקיעו זמנם ומרצם בתורה, או בגיוונים השונים של המאכלים... זהו הילך בתורתי אם לאו... כמה מהזמן הדרוש לאוכל השקיעו כדי שיהיה להם כוח לעבודת הבורא, וכמה השקיעו להנאות הגוף, לאוכל, לתאוה...

שהרי נאמר "כאשר לא יתחברו בכלי אחד המים והאש, כן לא תתחבר בלב המאמין אהבת העולם הזה ואהבת העולם הבא..."

אי אפשר לנסות מגוון של מאכלים לגוף ולהשקיע את הנשמה בתורה בעת ובעונה אחת! הנפש והגוף שתי צרות הן! כאשר תתרצה האחת, תתקצף השנייה!!!

אי אפשר לאהוב את העולם הזה ואת העולם הבא!!! זה או "אנסנו" או "הילך בתורתי" אי אפשר לאהוב את האוכל ולאהוב את התורה! אין מקום בלב לשתי אהבות!

(קטעים מלוקטים וערוכים מתוך 'רבי יעקב אומר')

הועדה החליטה שבני הישיבה חולים בנפשם, וממילא פטורים מחובת הגיוס. לא זו בלבד שהחליטו להשאיר את ראש הישיבה בלונדון, אלא שהועדה ציינה אותו לשבח על נכונותו לעמוד בראש מוסד לחולי נפש..

שביבי אור תורה מפוסק הדור מרן הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א

אם נותנים לרשעים לתרום להחזקת הישיבה

‘מורי ורבי הגה”צ רבי משה שניידר זצ”ל היה אומר בשם רבו החפץ חיים זצ”ל, שכן גם בישיבות ובהיכלי התורה, אם נותנים לרשעים לתרום להחזקת הישיבה הדבר פוגם בקדושת הלימוד. וכן מובא בשם מרן הגאון רבי חיים מברסק זצ”ל, שאילו היו הישיבות מקבלות רק כסף טהור, והשותפים ללימוד היו יראים ושלמים, היו בני הישיבות מופלגים ביותר בתורה וביראת שמים. והוסיף, ששיבת וולוז’ין נסגרה מאחר והאחראים לגיוס הכספים להחזקתה קיבלו כסף גם ממחללי שבת, והדבר השפיע לרעה על קדושת הישיבה.

ומורי ורבי עמד כחומה בצורה שלא לקבל כספים ממחללי שבת. והיה אומר שלכל יהודי נסיונות משלו. החנווני נבחן באיסורי אונאה גזל וריבית, ומנהל הישיבה נבחן, אם הוא בוטח בקדוש ברוך הוא ומסרב לקבל כספים ממקורות בלתי טהורים. ושמח שזכה לעמוד בנסיון קשה זה מתוך מסירות נפש כפשוטו.

מה שייכת בקשת “ותן חלקי בתורתך” לברכת “המפיל חבלי שינה על עיני”

יש להבין, מה שייכת בקשת “ותן חלקי בתורתך” לברכת “המפיל חבלי שינה על עיני”, אותה יש לבקש בבוקר, בקומו משנתו!

אלא, ששנינו שיעקב אבינו לא שכב בלילה כל אותן י”ד שנה שעשה בבית מדרשו של עבר, שהיה עוסק בתורה (רש”י בראשית כח). ותמוה, שהרי האומר ‘שבועה שלא אישן שלושה ימים’ מכין אותו וישן לאלתר (שבועות כה). אלא ודאי ישן, אבל הואיל ועסק בכל כוחו בתורה ונרדם רק כדי להחליף כח ולהמשיך ללמוד, נחשבת גם שנתו ללימוד! ועל דרך שכתב הט”ז (אבן העזר כה) שאותם תלמידי חכמים שצריכים מחמת טבעם לישון הרבה בלילה כדי שיהיה להם כח לעסוק בתורה, אין להם לסגף עצמם בחוסר שינה, ויקבלו על שנתם שכר של לימוד תורה, כי כל שנתם הרי היא הכשר מצוה עבור לימודם ונחשב לחלק מהלימוד. וזהו שאנו מבקשים, שהקדוש ברוך הוא ישם חלקנו בתורתו, ועל ידי כך נקבל שכר גם עבור השינה.

(קטעים מלוקטים מתוך הגדה של פסח ‘יגד משה’)

חיו חיו בני חייבי

פעם התבטא מרן אודות חיבור מסורת קבלת התורה מדור אחר דור. הרי רבו הגה”צ רבי משה שניידר, היה תלמידו של החפץ חיים, והחפץ חיים תלמיד רבי לייב סטאוויסקער, והוא תלמיד של רבי חיים מוולוז’ין, שהוא תלמיד של הגר”א זצ”ל, נמצא שמחובר הוא בחוליה בשרשרת מסורת קבלת התורה. והגר”א נשאל. של מי היה תלמיד?

‘הגר”א היה מלאך אלוקים’, ענה, ‘ולא היה צריך מלמד’... במלחמת העולם הופצה לונדון מן האויר, והממשלה הוציאה צו גיוס גורף על כל איש ואשה ברחבי המדינה. אמנם פטרו את בני הישיבה מגיוס, אבל עשרות הפליטים שלמדו בישיבה חויבו בגיוס, ואם לאו, יגורשו לאירופה הכבושה. דרשו מראש הישיבה הגה”צ רבי משה שניידר זצ”ל להסגיר לידיהם את הפליטים, שיתנדבו לשרת בבתי החרושת ליצור נשק לעזרה במלחמה.

ראש הישיבה נכנס לבית המדרש נסער, וקרא: “אנו מוכנים למסירות נפש! אפילו יאסרונו נשב בתאי הכלא ונלמד! התורה היא חיינו, ולא יצליחו לנתקנו ממנה!”

כשראו השלטונות את נחישותו, גזרו להגלותו מלונדון, לבטל השפעתו על בני הישיבה. התערב רבה הראשי של אנגליה, וטען שהבחורים אינם מוסתים. באמת ובתמים אינם חפצים אלא בלימוד התורה. הוקמה ועדה שזימנה אליה בחור אחר בחור. סיפרו על מצב החרום והצורך הנואש בידיים עובדות ובעזרה למאמץ המלחמתי. בזה אחר זה שמעו מהבחורים שתורה מגנא ומצלא, ואינם חוששים כלל וכלל. הכל בידי שמים, ולומדי התורה פועלים יותר מכל פעולה גשמית. התכנסו חברי הועדה להסקת מסקנות, ובאותו יום ישבו בני הישיבה בתענית. וזעקו בסדר תפילה מיוחד שתיקן ראש הישיבה.

ואכן התענית הועיל. הועדה החליטה שבני הישיבה חולים בנפשם, וממילא פטורים מחובת הגיוס. לא זו בלבד שהחליטו להשאיר את ראש הישיבה בלונדון, אלא שהועדה ציינה אותו לשבח על נכונותו לעמוד בראש מוסד לחולי נפש. יתר על כן, המליצו לכלול את הישיבה בין בתי החולים שהמדינה תומכת בהם, ולתקצב אותה באופן מלא...

היה יהודי ת"ח גדול רבי שמואל בורובסקי זצ"ל ולפרנסתו הוא לימד במדרשיה בפרדס חנה. הוא בא פעם לדוד הרה"י רבי אליהו מישקובסקי זצ"ל ואמר שהוא מרגיש שזה לא השטייגען שלו...

הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א על אשריך... וטוב לך לעולם הבא



אני רוצה לספר, היה יהודי ת"ח גדול רבי שמואל בורובסקי זצ"ל מפארי הישיבה בכפר חסידים, ולפרנסתו הוא לימד במדרשיה בפרדס חנה. הוא בא פעם לדוד הרה"י רבי אליהו מישקובסקי זצ"ל והוא אמר שהוא מרגיש שזה לא השטייגען שלו... אמנם צריך פרנסה, אבל נבטח בה', ואם לא יהיה אז נסתדר, נצטמצם... מה הדוד אומר?... אמר הדוד אני לא יודע. אז הוא חזר ושאל, אבל אני צריך להחליט אם לפנות על ימין או על שמאל... אמר לו הרה"י - נכון. אבל לא אני יכול להחליט לך, אני לא יודע...

אז אומר רבי שמואל בורובסקי לדוד, אני כן יכול להחליט? אמר לו כן. אז החלטתי! החלטתי שאני עוזב את הכל והולך ללמוד בכולל, ועם הפרנסה נסתדר. אמר לו הדוד - מצוין! ככה גם אני הייתי עושה! והוא התפלא... לפני רגע אמר הרה"י שהוא לא יודע אז איך פתאום הוא אומר שהוא יודע?... אמר לו הדוד ר' אליהו, שהסבא שלו רבי יצחק בלאזר זצ"ל אמר שכתוב במשנה "כך היא דרכה של תורה פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחיי צער תחיה ואם אתה עושה כן אשריך וטוב לך". אמר רבי יצחק מה זה ואם אתה עושה כן? ופירש: את העצות האלו תגיד לעצמך, אבל לאחרים אל תתן כאלו עצות. להגיד פת במלח תאכל זה לא בשביל לומר לשני... ממילא אמר הדוד, אני לא יכולתי להגיד לך את זה, אבל אם אתה החלטת - אז אשריך וטוב לך, אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא.

אני נפלתי?... אולי אתה חולם?

אם בן אדם לומד ורוצה רק ללמוד אז לא חסר לו כלום והוא לא מרגיש כלום. יש סיפור ידוע שמספר הגר"ר ישראל מאיר שושן שליט"א שהוא ראה את זה. מרן הרב שך הלך בדרך, ואחד הבחורים הניח שם איזה חפץ כל שהוא בטעות, והרב שך נתקל בזה ונפל. ומיד הם נבהלו והרימו אותו. והרב שך המשיך ללכת. אח"כ ניגש אותו בחור לבקש את סליחתו של הרה"י, והרב שך לא הבין, על מה סליחה?... אמר לו שהרה"י נפל בגללי, הרב שך תמה, אני נפלתי?... אולי אתה חולם?... אחרי התפילה הגיע הגר"ח ברמן שליט"א

ושאל את הרב שך, אולי צריך ללכת לרופא, והרב שך לא הבין, אמר לו ר' חיים כי הרה"י נפל, אמר הרב שך גם אתה חולם?! מתי נפלתי לא היה דבר כזה... כשאדם שקוע בלימוד - הגן עדן מסביבו. אתה יכול להחליט איזה מסלול אתה רוצה בחיים. יש סיפור שהחתם סופר היה אוהב לספר על בעל האהל דוד' מגדולי הונגריה, והוא היה עני מרוד ובביתו היו מזלגות פשוטות, לא היה בזמנם חד פעמי, ולעניים המרודים היו מזלגות קטנים מעצים. החתם סופר פעם נכנס לבית של האהל דוד, והוא ראה את הבית הפשוט ביותר שאפילו המזלגות היו רק מעצים... החת"ס נטל את המזלג בידו והתבונן בו וקצת שיחק עם זה. האהל דוד חשש שהחת"ס יעבור על לא תחמוד, אז הוא אמר לו - תיקח את זה... שזה יהיה שלך...

החת"ס אהב לספר את הסיפור את זה, שהאהל דוד בכלל לא הרגיש שחסר לו משהו, הוא פחד שעוברים על לא תחמוד...

אדם שיושב ולומד - אשריך בעולם הזה, לא רק שלא חסר לו כלום, הוא משוכנע שיש מה לקנא בעוה"ז שלו. אפילו שזה רק מזלגות מעץ... אבל הכל זה אם אתה עושה כן. שני המסלולים לפניך. לא חסר לך כלום, אוכל קמעא ומתברך במעיו. טוב לו.

(מתוך ארחות חיים בחוקותי תשפו)

ניגשתי פעם אל למרן שר התורה רבינו הגר"ח קנייבסקי זצ"ל, ושאלתי אותו שאלה פשוטה... האם הדברים וההבטחה שאמר הרב סגל על לימוד ה'חפץ חיים' נכונים גם ללימוד ה'אהבת חסד'?

הגאון הרב בצלאל טרוביץ שליט"א יו"ר ארגון 'נוצרי לשון'
ניגש למעמד הר סיני כשאנו אוחזים במידת החסד

לעצמי: 'חבל עליהם'. לא היה לי זמן או כוח לנקות את כולם, אבל החלטתי - בלי לספר לאיש - לנקות את הקולטים של שני שכנים נוספים. פשוט שפכתי מים, קרצפתי מעט, והמשכתי לדרכי.

אתה יודע מה קרה אחר כך? הרגשתי שמחה שאי אפשר להסביר. לא סיפרתי להם, השכנים לעולם לא ידעו למה המים שלהם חמים יותר היום. אבל ההרגשה הזו, שזכיתי לעשות חסד נקי, רק למען הבורא, מילאה אותי באור."

אנחנו עומדים לפני חג השבועות. יום מתן תורתנו והלב מתרגש..

למה אני מספר לכם את זה דווקא עכשיו? כי אנחנו עומדים לפני חג השבועות. יום מתן תורתנו והלב מתרגש.. הגמרא במסכת סוטה (יד), קובעת יסוד: "דרש רבי שמלאי: תורה תחילתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים". והח"ח מביא אותה בפתחה ל'אהבת חסד', שהתורה היא תורת חסד, היא מתחילה בגמילות חסדים ומסתיימת בגמילות חסדים, והמהר"ל מסביר שהסיבה שגמילות חסדים הוזכרה תחילה וסוף באה ללמד שכל המטרה שלשמה נתן הקב"ה את התורה, הוא כדי שנעשה חסד זה עם זה.

כך גם אנו מוצאים בילקוט שמעוני על מגילת רות - המגילה שאנו קוראים בחג השבועות: "אמר רבי זעירא: המגילה הזו אין בה לא טומאה ולא טהרה, לא היתר ולא איסור, ולמה נכתבה? ללמדך שכן של גומלי חסדים". שבועות הוא חג החסד, כי בלי חסד - אין תורה.

הגאון רבי שמעון שקופ זצ"ל, בהקדמתו המפורסמת לספר "שערי יושר", מגדיר את תכלית האדם בעולם כך: 'וחיי עולם נטע בתוכנו שיהי' אדיר חפצנו, להיטיב עם זולתנו, ליחיד ולרבים בהוה ובעתיד בדמות הבורא כביכול, שכל מה שברא ויצר היה רצונו ית' רק להיטיב עם הנבראים, כן רצונו ית' שנהלך בדרכי' כאמור והלכת בדרכיו, היינו שנהי' אנחנו בחירי יצורי', מגמתנו תמיד להקדיש כוחותנו הגופניים והרוחניים לטובת הרבים'



וְעָשָׂה חֶסֶד לְאֵלִים לְאֵלֵינוּ וְלְשִׁמְרֵי מִצְוֹתַי (שמות כ')

בימים אלו, כשרוחות של קודש מנשבות והלבבות נערכים לקראת היום הגדול - יום מתן תורתנו, מצאתי את עצמי מקשיב לסיפור יהודי פשוט, כזה שמתרחש "בין המזגנים", אך טומן בחובו את הלב היהודי.

שח לי יהודי יקר: "אתה יודע, מזג האוויר האחרון היה משונה מאוד. קור בסערות אבק וברוחות ואח"כ חום. המזגן בביתי הפסיק לתפקד כראוי, ואחרי התייעצות הבנתי שהיחידה החיצונית פשוט נסתמה מהאבק והחול. עליתי לגג כדי לנקות את המערכת. בעודי עומד שם, הבחנתי בקולטי השמש של הדוד שלי. הם היו מכוסים בשכבה עבה של אפור, וכידוע, אבק על הקולטים הוא מחסום המונע מהשמש לחמם את המים.

שטפתי את שלי, ואז העפתי מבט סביב. הגג היה מלא בעשרות קולטים של כל השכנים בבניין, כולם מאובקים, כולם עומדים בשמש אך לא מנצלים את כוחה. אמרתי



אחרי שיעורים בדף היומי ועד ועוד. אשריכם ישראל...
כחלק מהמאמץ להפיץ את אור החסד, אנו מחלקים
אלפי ספרי "אהבת חסד" לבתי כנסת, ישיבות ובתי מדרש
המעוניינים להקים חבורות לימוד או לקבוע שיעור קבוע
בספר.

ניתן להשיג את הספרים בטלפון: 02-582-1180.
בואו ניגש למעמד הר סיני כשאנו אוחזים במידת החסד.
נזכה לקבל את התורה באהבה ולראות ישועות גדולות
בכל העניינים.

חלוקת ספרי 'אהבת חסד' חינם

בראש חודש סיון החל המחזור החדש
בלימוד "אהבת חסד". זוהי ההזדמנות שלכם.
להצטרף לומדים בכל העולם היהודי.

עשרות ומאות שיעורים נפתחו בספר 'אהבת
חסד' הצטרפו גם אתם.

'נוצרי לשון' מחלקים אלפי ספרי "אהבת חסד"
לבתי כנסת, ישיבות ובתי מדרש המעוניינים להקים
חבורות לימוד או לקבוע שיעור קבוע בספר.

ניתן להשיג את הספרים
בטלפון: 02-582-1180

הרצון להיטיב אינו רק "מעשה טוב", הוא הדרך שלנו
להידמות לבורא עולם. מי שרוצה לזכות לקבלת תורה
אמיתית, חייב להיות מחובר לצינור החסד.

וכאן אנו מגיעים לשינוי המעשי שכל אחד מאיתנו יכול
לאמץ כבר היום. בימים אלו מתחיל המחזור החדש בלימוד
הספר "אהבת חסד" של החפץ חיים. רבים מכירים את
ההבטחה המפורסמת של הצדיק ממנצ'סטר, רבי יהודה
זאב סגל זצ"ל, בנוגע ללימוד יומי בספר 'חפץ חיים': "לא
ראיתי משפחה אחת שלומדים שתי הלכות יומיות בחפץ
חיים ולא ראו ישועה - בשידוכים, בפרנסה, בזש"ק".

ניגשתי פעם למרן שר התורה רבינו הגר"ח קנייבסקי זצ"ל

ניגשתי פעם למרן שר התורה רבינו הגר"ח קנייבסקי זצ"ל,
ופשוט שאלתי אותו שאלה פשוטה... האם הדברים הללו
שאמר הרב סגל על לימוד החפץ חיים נכונים גם ללימוד
ה'אהבת חסד', ומרן שר התורה השיב בצורה נחרצת שאכן
כך הוא הדבר. אמור מעתה: "לא ראיתי משפחה אחת
שהחלה ללמוד שתי הלכות יומיות בספר 'אהבת חסד' ולא
ראתה איזו ישועה בענייניהם, מי בשידוכים, מי בפרנסה, מי
בזש"ק, זה תמיד עוזר!".

מכאן יש לנו מתכון ברור ובדוק לישועה. שתי הלכות
ביום בספר "אהבת חסד" הן המפתח לשינוי הגורל הפרטי
והכללי. החפץ חיים עצמו כותב (חלק ב', פרק יד) דברים
מרעידים: "ומה טוב היה אם עניין זה (גמילות חסדים)
היה מתפשט בעמנו עם קדוש... ועל ידי זה היה מתמלא
כל העולם כולו במידת החסד, וממילא היו מתבטלים כל
התלאות וכל הצרות מן העולם!".

אנחנו שומעים מדי יום על צרות, קשיים ויסורים. החפץ
חיים מגלה לנו את הסוד: ריבוי חסד ולימוד הלכות חסד
מבטלים את הגזרות. כשיהודי פותח ספר אהבת חסד, הוא
מעורר על עצמו חסד ממרומים.

בראש חודש סיון החל המחזור החדש בלימוד "אהבת
חסד". זוהי ההזדמנות שלכם. לא מדובר במאמץ כביר,
אלא בדקות ספורות של לימוד יומי שמשנות את כל הבית.
יש היום ב"ה עשרות ומאות שיעורים שנפתחו בספר
'אהבת חסד' בין אם זה שיעורים אחרי תפילת השבת, או

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

אז שיהיה בלי אש גדולה'!?!...

הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל על אש התורה



וַיִּתְּנָם בְּתַחֲתֵית הָהָר
(שמות יט)

א"ר אבדימי בר חמא
בר חסא מלמד שכפה
הקב"ה עליהם את ההר
כגיגית, ואמר להם, אם
אתם מקבלים את התורה
מוטב, ואם לאו שם תהא
קבורתכם. (שבת פח.).

שואלים התוס' [שם,
בשבת דף פ"ח], הרי
אתמול בה' בסיון הם

כבר אמרו נעשה ונשמע כמו שרש"י מפרש בסוף פרשת
משפטים על הפסוק [שמות כד] וישכם בבוקר, "בחמשה
בסיון", ובהמשך כתוב "ויקח ספר הברית ויקרא באזני
העם, ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע". ואם כן,
אחרי שבחמישי בסיון כבר אמרו נעשה ונשמע, בשביל
מה צריך הקדוש ברוך הוא, היום בו' בסיון, במתן תורה,
לכפות עליהם הר כגיגית ולהגיד להם 'ואם לאו, שם תהא
קבורתכם'? אומרים תוס': ויש לומר, כיון שזה אמנם היה
רק אתמול, שאמרו נעשה ונשמע, אבל היום במעמד
הר סיני הרי תהיה שם אש גדולה, ויש לחשוש, אומרים
תוס' שבמצב הזה שיש אש גדולה הם יחזרו בהם, מפחד
האש הגדולה...

- "נעשה ונשמע" מקובל עליהם במצב רגיל, אבל כשה
באופן של "אש גדולה" כבר לא, ויש לחשוש שיחזרו בהם.
כך אומרים התוס'.

שאל ר' שמואל רוזובסקי... - 'אז שיהיה בלי אש
גדולה'!?!...

- אם האש הגדולה היא סכנה שעלולים לחזור בהם
מה"נעשה ונשמע", שיהיה בלי "אש גדולה"? 'אלא, למדנו
מכאן, - אמר ר' שמואל,

'שהחפצא של תורה, מצוות, וכל היידישקייט, זה "אש
גדולה"...

(מתוך 'חשקת התורה')

בחג השבועות אין שום מצוה מיוחדת

אוצרות הפרשה מהרב חנניה צ'ולק שליט"א



קרדיט: ישראל ברדוגו

לכל חג ומועד יש מצוה
מסויימת המייחדת אותו. בחג
הסוכות אנו נדרשים לשמחה
ולנענע ד' המינים ולישב בסוכה,
בחג הפסח אנו מצווים באכילת
מצה ובאיסור חמץ, בר"ה אנו
תוקעים בשופר וביורה"כ אנו
מענים את נפשותינו בחמשת
מיני עינויים. אך בחג השבועות
איננו מצווים בשום מצוה.

מדוע? בכל מצוה שאנו

מקיימים בכל חג - אנו מבקשים לרכוש לנו מעלה ומדרגה רוחנית.
בפסח אנו מבקשים לצאת לחירות, ובסוכות אנו מבקשים לשמחה. וע"כ
בכל חג אנו מצווים לקיים מצוה - בעזרתה נוכל להוריד שפע רוחני
מהשמיים לאותו עניין הקשור בחג. לא כן בחג השבועות, שכל עניינו
מתן התורה. את התורה לא נוכל לרכוש ולקנות בכוחנו אנו. התורה
אינה ניתנת להשגה בשכל אנוש. התורה היא מתנה גמורה ושלמה!
ולכן לא נצטוונו בשום מצוה מיוחדת בחג השבועות, כיון שבכל מצוה
ומצוה שנעשה, לא נוכל לרכוש התורה בכוחנו אנו, ובכל מצב נזדקק
לקבלת התורה כמתנת שמים.

ששה שמות להר סיני, חמשה שמות ליתרו. עשרה

שמות ליצר הרע

איתא במדרש תנחומא (במדבר ז'): ששה שמות להר סיני: **הר**
אלוקים, הר בשן, הר גבנונים, הר חמד, הר חורב, הר סיני. איתא
במכילתא (שמות י"ח): חמשה שמות ליתרו: **יתר** - שהותיר פרשה
בתורה. **יתרו** - שייתר במעשים טובים. **חובב** - שהיה חביב למקום.
רעואל - שהיה כרע למקום. **חבר** - שנעשה כחבר למקום. **פוטאל** -
שנפטר מע"ז. **קני** - שקינא לשמים וקנה לו תורה. איתא בגמ' סוכה
(נ"ה): ז' שמות ליצור: **רע** - שנא' 'כי יצר לב האדם רע מנעוריו'.
ערל - שנא' 'ומלתם ערלת לבבכם'. **טמא** - שנא' 'לב טהור ברא לי
אלוקים', מכלל דיש טמא. **שונא** - שנא' 'אם רעב שונאך האכילהו לחם'.
מכשול - שנא' 'הרימו מכשול מדרך עמי'. **אבן** - שנא' 'והסירותי את
לב האבן מברסכם'. **צפוני** - שנא' 'ואת הצפוני ארחיק מעליכם' (עלון
להתעדן באהבתך).

(מתוך גליונו של הרב צ'ולק תשפ"ה)

אין הפה יכול לדבר ואין הלב יכול להשיג את גודלם ורוממותם של בני ישראל בהאי יומא

פנינים מהגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א



וְאֵשָׁא אֶתְכֶם עַל כְּנָפֵי נְשָׁרִים
וְאָבֵא אֶתְכֶם אֵלַי (שמות י"ט)

ביום הזה נתעלו ישראל עד למאד - אין הפה יכול לדבר ואין הלב יכול להשיג את גודלם ורוממותם של בני ישראל בהאי יומא. וכך אנו אומרים בסדר התפילה 'אתה בחרתנו מכל העמים, אהבת

אותנו ורצית בנו, ורוממתנו מכל הלשונות'. וצריך ביאור, כי אם הכוונה שרוממנו מעל אומות העולם המדברים בשבעים לשונות, הרי זה כפל דברים, שכבר אמרנו 'אתה בחרתנו מכל העמים'. ומבאר הרה"ק הר"ב מפרשיסחא ז"ע (רמתיים צופים על תנ"ך) דאין הכוונה ביחס לשאר האומות, אלא שהקב"ה רומם והגביה אותנו במדרגה גבוהה כל כך, מה שאין כוח אפילו באחד משבעים הלשונות לבטא בשפתיים גודל הרוממות שנתעלו בני ישראל ביום זה, וזהו ורוממתנו - למעלה מכל הלשונות שיש ביד בשר ודם לפרט בשפתו ובלשונו, כי א"א לבטא אותה בשפתיים.

ובזה יתבאר היטב מה שכתב השל"ה הק' (אות יח) חייב אדם לשמוח בזה החג ביותר כי הוא יום שזכינו בו לכתר תורה. וכבר אמרו חז"ל (פסחים סח:) הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם מאי טעמא יום שניתנה בו תורה הוא עכ"ל. והיינו כי ביום הזה בחר ה' בעמו ישראל מכל העמים להיות לו לעם סגולה, והעלה אותם גבוה מעל גבוה יותר מכל בריה שבעולם ואיך לא יגיל לב בשר ודם בזה גופא שהקב"ה אדון העולם בחר בבשר ודם כמוהו להיות קרוב אליו כל כך. נפלאות העידו על הגר"א זיע"א (בתוספות מעשה רב סקנ"ו) ומאד שמח רבינו ז"ל ותגדל לו השמחה יותר מכל רגל, ועל לבו בשמחת מתן תורה, והאריך בשולחנו במאכל ובמשחה ובשבחים. ומן העניין להביא מה שביאר ה'לבוש' (תצד ס"א) הטעם שאומרים 'הלל' בשבועות - שאומרים שירה על נתינת התורה, והיינו שעלינו להודות ולשבח ולהלל את הבורא ית"ש על שנתן לנו אותה חמדה גנוזה.

(קטעים מ'באר הפרשה' שבועות)



איזה ברכה מברכים אותה רק ביום רביעי או חמישי?

חידות לחג השבועות

- א. מה ראשי תיבות "שבועות"?
- ב. מגילת רות "וישי הוליד את דוד" מה שם אמא של דוד?
- ג. היכן במגילת רות שם של פיוט בליל הסדר?
- ד. מה מותר כל השנה ובשבועות אסור?
- ה. מי במגילת רות כל הזמן עובד?
- ו. מה הם שלושת השמות של חג השבועות?
- ז. איזה ב תפילות מתפללים רוב אנשי הארץ באותו השעה ולמה?
- ח. היכן מופיע המילה הללו-י-ה ג"פ באותו הפרק?
- ט. איזה ברכה מברכים אותה רק ביום רביעי או חמישי?

תשובות:

- א. עליונים ששו ותחתונים עלזו. ב. ניצבת בת עדאל. ג. יהיה בחצי הלילה. ד. תענית חלום מותר כל השנה גם ביו"ט חוץ משבועות. ה. עובד בן ישי. ו. ביכורים עצרת שבועות. ז. בליל שבועות רובם מתפללים כ-40 דקות אחרי השקיעה דבעינן תמימות משא"כ כל שבת יש שמתפללים 20 דקות ויש 40 דקות וכו'. וכן רובם מתפללים שחרית בנץ החמה. ח. פרק קלה בתהילים. ט. עירוב תבשילין.

(מתוך גליונו של הרב שלמה קולדצקי)

בתורה כתוב י"ג פעמים "ארץ זבת חלב ודבש" ורק בפסוק זה 'דבש וחלב תחת לשונך' הדבש קודם לחלב

אוצרות חג השבועות

עשרת הדברות מתחילין באל"ף ומסיימין בכ"ף

עשרת הדברות מתחילין באל"ף ומסיימין בכ"ף וזהו 'אך טוב לישראל' ויש בהם תר"ך אותיות נגד תרי"ג מצות ושבע מצות בני נח וסימנם 'כתר תורה' לומר לך שאם לומד אדם תורה לשמה היא כתור לראשו ואם לומד שלא לשמה יחזור לכרת. ויש בהם תיבות מנין 'עקב' וזהו שרמז אליעזר 'בקע' משקלו. ושני צמידים אלו ב' לוחות. עשרה זהב משקלם אלו 'הדברות וזהו 'עקב' אשר שמע אברהם בקולי. ובשמרם 'עקב' רב. ואצרנה 'עקב'.

עשה תורתך קבע מורשה קהלת יעקב עשרת הדברות שיש בהם קע"ב תיבות.

(בעל הטורים שמואל כ"ג)

בשבועות מביאים קרבן חיטים

במשאו בהיכל ישיבת חברון בערב שבועות תשע"ט, הביא מרן הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א, שהטעם שבפסח אנו מקריבים קרבן שעורים, ואילו בשבועות מביאים קרבן חיטים, מפני ששעורים הן מאכל בהמה, ולפני קבלת התורה היינו עדיין כבהמות שהולכים אחר תאוות לבם, אבל בשבועות שהוא זמן קבלת התורה אנו מביאים קרבן מחיטים מובחרים, שאז קיבלנו את התורה, ונעשינו כבני אדם. (עיין מהרש"א ר"ה ט"ז).

והוסיף ואמר לבני הישיבה: "כעת עומד נגד עיני מעמד הנחת אבן הפינה שהתקיים לפני עשרות שנים לבנין הישיבה, וזוכר אני איך נעמד ראש הישיבה הגאון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל והכריז, "אני כבר רואה ישיבה עם אלף בחורים". בזמנו לא הבינו את דבריו, וכהיום....

(הגדה של פסח)

ורק בפסוק זה הדבש קודם לחלב

הגאון רבי יהודה אריה דינר שליט"א: נהגו לאכול מאכלי חלב, ואחד מהטעמים דכתיב בפסוק 'דבש וחלב תחת לשונך' (שיר

השירים) ומה"ט כתב המ"ב שגם נהגו לאכול דבש בשבועות. ומעניין שבתורה כתוב י"ג פעמים "ארץ זבת חלב ודבש" ורק בפס' זה הדבש קודם לחלב.

ושמעתי ביאור נחמד בזה, דבד"כ החלב חיוני יותר לאדם שמלידתו כשהוא תינוק ניזון בחלב ואח"כ עד לזקנותו בגבינה ויוגורט וכו' (והרופאים ממליצים ע"ז לבריאות שיש בו הרבה סידן) ואילו הדבש הוא רק תוספת, אך במתן תורה אזי מתיקות התורה הדומה לדבש זה חיוני יותר וחובה שיהי' גישמעק בלימוד כדי שהתורה תהי' חלק ממנו ואז מגיעים לדבקות נפלאה וכמו שמסופר על הלל הזקן שעמד בארובת ביהמ"ד לשמוע קול התורה ולא שם לב שהתכסה בג' אמות של שלג כי מרוב המתיקות לא חש בכלום, ולכן בא הדבש קודם לחלב.

(גליון 98 שיעור נשא תשפ"ד)

אימתי הוא זמן קבלת התורה

הרה"ק הנתיבות שלום זי"ע שאל פעם כמה מבחורי הישיבה 'אימתי הוא זמן קבלת התורה בחג השבועות', נענה האחד ואמר בזמן עלות השחר, לעומתו השיב רעהו בעת קריאת עשרת הדברות בקריאת התורה, השלישי השיב באופן אחר... עד שאמר להם הרבי, זמן קבלת התורה הוא בשעה שאדם מקבל על עצמו את התורה. אף אנו נאמר לפי דבריו - שבכל יום מימות השנה יש בידינו לזכות שוב ב'מתן תורה', אם אך נקבלנה בשתי ידיים. כשהיו שואלים את כ"ק האדמו"ר מסקולען זי"ע בזמנים טובים, רבי, איזו קבלה ניקח על עצמנו, והיה עונה 'קבלת עול מלכות שמים' היא ה'קבלה' הטובה ביותר.

(מתוך 'באר הפרשה' שבועות תשפ"ב)

חידושי תורה בשבועות

ישתדל לחדש חידושי תורה בשבועות, שהוא סימן טוב לחדש חידושים לכל ימות השנה (חיד"א עבודת הקודש סי' כ"ב אות ז'), ואם אינו בר הכי - ישתדל ללמוד דבר חדש שלא למד כל השנה.

(גליון של הרב צ'ולק)

באחת ההזדמנויות נסעתי מטבריה לבני ברק עם האדמו"ר בעל ה"בית אברהם" מסלונים זצ"ל

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל על לימוד התורה



באחת ההזדמנויות נסעתי מטבריה לבני ברק עם האדמו"ר בעל ה"בית אברהם" מסלונים זצ"ל. במהלך הנסיעה הוא העביר לי יסודות רבים בהשקפה והסביר לי את חשיבותו של כל רגע לימוד על פי משל נפלא:

במדינה אחת פרצה מגיפה ולא נמצאה לה תרופה. יום אחד נודע לרופאים על צמח נדיר שיש בסגולתו לרפא את המחלה, אלא שאת הצמח ניתן למצוא רק במעמקי הג'ונגל המרוחק. את התרופה יש להפיק ממנו מיד במקום.

הוחלט לשלוח לשם שני פרופסורים, רופאים המתמצאים בחקר צמחי מרפא, שידעו לזהות את הצמח ולהפיק ממנו את התרופה. אולם לא ניתן היה לשלוח אותם לבדם, משום שהג'ונגל שורץ חיות רעות ואף אוכלי אדם חיים בו. מה עשו? צירפו למסע צבא של מאה איש, שישמרו על הפרופסורים מהסכנות האורבות להם. אבל לגדוד כזה יש לצרף אנשי צוות שיספקו להם את צרכיהם, ויתחזקו את אנשי הצבא והרופאים. בנוסף, לא היה ידוע מראש כמה זמן יארך המסע, לכן היה עליהם להצטייד בכל הנצרך להם למשך כל התקופה.

כך הצטרפו אל הקבוצה עוד כמה עשרות איש, שתפקידם לדאוג למחיה, כגון טבחים וכיוצא בזה. אליהם נוספו חקלאים שנטלו עמם זרעי ירקות ותבואה שאותם יגדלו שם, כדי שיוכלו לספק מזון לכל אנשי הקבוצה: לחיילים וכן לרופאים ולכל אנשי הצוות העסוקים במלאכתם. כמובן היו גם בעלי מלאכה, שדאגו לביגוד ולהנעלה עבור כולם, וכן אנשי מקצוע, שתפקידם להכשיר שטח מתאים למגורים ממושכים.

כאשר גדל הצוות התברר שיש צורך בכמה מאות חיילים נוספים כדי להגן עליו, וכתוצאה מכך גדל גם הצוות האחראי על סיפוק צרכי החיילים, ועקב כך גדל שוב מספר החיילים וכן הלאה, עד שמספר היוצאים למסע הגיע לשש מאות אלף איש! במהלך השהות באזור הג'ונגל התמסרו הפרופסורים למלאכתם. במעבדה הזמנית שנבנתה עבורם חקרו את הצמחים שמצאו ועיינו שעות על גבי שעות בספרי הרפואה עבי הכרס.

החיילים, שתורנות השמירה הותירה להם שעות פנאי רבות, פנו יום אחד אל הפרופסורים העסוקים ותמיהו באוזניהם: מה יוצא לכם מכל העבודה הזו? במשך שנים למדתם רפואה באוניברסיטה, ובשביל מה? כדי שכעת תעבדו ללא הפסקה וללא מנוחה? תראו אותנו: אנחנו עובדים שעות ספורות, ולאחר מכן מסתובבים ומטיילים ונחים..."

תשובתם של הפרופסורים העמידה באור נכון את כל המסע: "אמנם כולנו נמצאים כאן יחד הרחק מן הבית, מדוע? משום שאנו בתפקיד! אך שימו לב: בעוד שאתם מוצאים זמן לבלות, אנו מנצלים כל רגע למטרת בואנו - לחקור את הצמחים הגדלים כאן ולשוב לארצנו עם התרופה החשובה! כל שעה שלנו כאן היא בעלת משמעות, ואם נסיים את שליחותנו שעה אחת קודם - הרי אז כולכם, כל שש מאות אלף האנשים שבאו איתנו כדי לאפשר לנו למלא את תפקידנו - תסיימו את תפקידכם שעה אחת קודם! יוצא ששעה אחת שלנו נחשבת כמו שש מאות אלף שעות, ואיך אתם באים לזלזל בה?"

בדיוק כך עלינו להתייחס לשעה אחת של לימוד תורה, שהלא כל העולם מתקיים בזכות זה, ונמצא שכל שעת לימוד יש בה כוח של מיליוני שעות חיות וקיום לכל הבריאה כולה!

(מתוך אריה שאג - שבועות)

מדוע בעולם הישיבות לא נהגו לומר כל יום קדיש דרבנן

פנינים ממרן שר התורה
הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל



ש. נכנסו עשרה ללמוד, אבל למעשה רק שמונה לומדים כבר ועדיין שניים יושבים ומדברים שיחות חולין, האם השכינה קדמה לבוא, או כיון שבפועל אין עשרה שלומדים, אין שכינה?

ת. באה, והם יבואו על עונשם...

ש. ידוע שהעולם עומד על קדיש שאומרים אחרי השיעור "על ישראל ועל רבנן וכו'" כמבואר בסוף סוטה. מדוע בעולם הישיבות לא נהגו לומר כל יום קדיש דרבנן בגמר השיעור בלימוד. הרי מעלה גדולה יש בקדיש זה

ת. לא גומרים ללמוד לעולם.

ש. תפלה שלפני הלימוד ואחרי הלימוד, האם אומרים אותה בכל סדר, או פעם אחת ביום בבוקר בכניסה ובערב ביציאה.

ת. בתחילת היום וסוף היום.

ש. איזה בקשה טובה מציע הרב, לבחור לבקש באלוקי נצור בתפלה?

ת. שיבין את התורה..

ש. מקובלים אנו שאי אפשר לזכות לתורה בלי תפילה, לפי"ז צריך עיון האם מרומז תפילה בקניני התורה, או שתפילה זה לפני הכל ולכן לא מוזכר בקניני התורה

ת. באימה ביראה.

(מתוך 'בדרכי אמונה רט, ושיט מתוך קונטרס עזרת אליעזר)

נתכבדתי בסנדקאות, אבל לא ידעתי שאצא כל כך נשכר

הגאון רבי אברהם צבי מרגלית שליט"א: נתכבדתי בסנדקאות, אבל לא ידעתי שאצא כל כך נשכר ממצווה סגולית זו.

כמקובל במחוזותינו, לאחר מעשה הברית, ניגשים לסנדק להתברך מפיו. פעמים זו מלאכה שלוקחת זמן רב. בין העוברים לבקש ברכה, הגיע תלמיד בכיתה ד' הלומד בתלמוד תורה "חפץ חיים" בכרמיאל.



ביקש מה שביקש... אך אני פתחתי בשיחה עמו ושאלתיו מה הוא לומד בתלמוד תורה. תשובתו לא איחרה לבוא: "הכונס". שאלתי את מי כנסו ותשובתו: "את הצאן כנסו לדיר", ומדוע? - "כדי לשמור עליו". הוספתי לשאול, "ומה נותן לנו הצאן בתמורה?" ציפיתי לשמוע ממנו... את אשר אמר לי המורה שלי ב"תלמוד תורה"... הרועים מניידים את צאנם בחלקות אדמה שונות, על מנת שיזבלו את השדות.

הילד החכם שעמד מולי חשב שבריר שניה מה לומר. ואז, במתק שפתיו, כאשר חן יהודי נסוך על פניו, הוא אמר לי את המשפט הבא: "הצאן נתן לנו דף גמרא".

על ילד כזה ניתן לומר, את שאמר רבי אלעזר בן שמוע, על רבי יוסף הבבלי "אשריכם תלמידי-חכמים שדברי תורה חביבים עליכם ביותר".

אין תרומה יותר גדולה שהצאן יכול לתת לנו, מאשר עוד פיסקה במשנה וסוגיה בגמרא. זו תרומה גדולה יותר מצמר, בשר וחלב, או כל מיני מעדני חלב שייצרו החברות הגדולות.

לימוד התורה, הינו נכס בל יתואר ובל ישוער. בעל ה"שמח ישראל" מבאר את הפסוק: "יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבנו אדם" [תהלים קז' טז] - עלינו להודות לקדוש ברוך הוא על חסדיו הרבים איתנו. אולם, החסד הגדול ביותר הינו בכך שמסר לנו את נפלאותיו - תורתו, לנו - לבני האדם - קרוצי חומר. לימוד התורה מעניק חיים ללומד!

כמה עלינו לשמוח על המציאות המרנינה של חובשי ספסלי בית המדרש המלאים, כאשר בחורים צעירים מניחים מנעמי העולם הזה, ומתמסרים ללימוד התורה ולעבודת ה'.

אף אנו, משתבחים בגידולים הנפלאים של נערי ישראל, אשר עוסקים בתורת ישראל, ויודעים להעריך מה ערכו של כל דף גמרא, גם כשהוא עוסק בעניני דירים וצאן.

(מתוך הספר מפיק מרגליות - שבועות)

היו מטבילים את הלחם בשאריות השמן של הנרות



הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א:
מרן ראש הישיבה, הגאון רבי בן ציון
אבא שאול זצ"ל רגיל היה לתאר את
תנאי החיים הקשים שהיו בנערותו
בירושלים. היתה עניות נוראה, בקושי
היה מה לאכול. לחם טרי היה מצרך
יקר ערך. היו קונים לחם ישן, ולעתים
רחוקות, היו זוכים לתוספת קטנה של
"גביל או דק". "גביל" אלו גרגירים
של גבינה שהיו מורחים על הפרוסה
היבשה, ו"דק" לכמה טיפות שמן עם
זעתר דק דק שהיו טובלים בהן את
הפרוסה כדי לרככה...

מתוך העניות הנוראה הזו היו
הנערים הולכים לישיבה ושוקדים
על התורה. כשהיו שבים לביתם מן
הישיבה, נותרו להם שאריות של
לחם יבש ונוקשה, שהילדים הקטנים
בבית לא אכלו...

אולם בני התורה הצעירים לא
התלוננו. זה מה שיש. הם היו ממשיכים
ללמוד עד שעת לילה מאוחרת, ואז
כשהרעב התגבר היו ניגשים לאכול
את שאריות הלחם היבש והקשה.
ואיך אכלו אותו, הרי הוא בלתי
אכיל? מצאו פתרון יצירתי: בסוף
היום הנרות כבר כבו. היו מטבילים
את הלחם בשאריות השמן של הנרות
ואוכלים לשובע. אחר כך היו עולים
על יצועם לאגור כוחות לעוד יום של
עמל תורה ועבודת ה'.

(מתוך 'משכני' במדבר)

למה מוזכרות הנשים לפני הגברים, הרי הנשים לא לומדות תורה

הרב שלמה קולדצקי שליט"א

כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל
(שמות יט)

נשאלת השאלה למה מוזכרות הנשים לפני
הגברים, הרי הנשים לא לומדות תורה, הן
רק מסייעות ללימוד הבעלים והילדים, ואילו
הגברים שהם הלומדים והמקיימים העיקריים
של התורה ומצוותיה, ציוו אותם רק לאחמ"כ?
מתרץ ע"כ הרב וואזנר שישנו תנאי הכרחי
וחיוני הקודם לעצם לימוד התורה והוא
יצירת אהבה והתמסרות לתורה בתוך הבית.
כדי שאדם יוכל ללמוד במנוחת הנפש
הוא חייב לקבל גיבוי מלא והערכה והערצה
למעשיו מהסביבה. והכח הזה נתון אך ורק
בידיה של האשה, שאם היא נותנת הרגשה
ואוירה טובה ומקדישה כולה לתורת בעלה או
ילדיה ומחדירה שאין דבר יקר וחשוב יותר
מכך, זה מהווה גורם מרכזי בהצלחת הלימוד
של הבעל. והחזו"א היה אומר שאהבת תורה
בכח האם לנטוע יותר מאשר האב. וברבינו
בחי כאן הביא ג"כ בזה"ל: וצווה לדבר אל
הנשים תחילה ללמדן מוסר ודרך ארץ. ועוד
שהאשה הטובה היא סיבה לתורה, שהיא
יכולה להמשיך את בנה לבית המדרש לפי
שהיא מצויה בבית ומרחמת עליו בכל מיני
געגועים כדי להמשיך אותו אחר לימוד
התורה מנעוריו. ולכך, אומר רבינו בחי, ראויה
האשה להתפלל לה' בשעת הדלקת הנרות
שיתן לה בנים מאירים בתורה כי התפילה
נשמעת בשעת המצווה, ובזכות נר שבת
תזכה לבנים בעלי תורה. וידוע על ה'ברכת
שמואל' שכשהיה יוצא מביתו בשמחת
תורה היה מעמד אדיר לכבודה של תורה.
שנה אחת אמר ר' ברוך בער שהשנה הוא
אינו יוצא וטעמו כיוון שלא סידרו מחיצה
לנשים בעזר"נ, כל עוד הנושא לא יסודר
הוא אינו יוצא. מיד סידרו משהו מאולתר
ע"ג סטנדרים שמות ע"פ ההלכה ביו"ט, ור'
ב"ב יצא. ואז הוא הסביר את טעמו ואמר
שכידוע כל אהבת התורה שבבית מבוססת על
אהבת התורה של האמא לכן רצוי שהאמא
תייקר את התורה ע"י שתראה את שמחת
התורה והריקודים.

(גליון תשפ"ה)

אל תוציא אותם כל שבועיים מאדמת צמיחתם...

הגה"צ רבי חזקיהו מיישקובסקי שליט"א

הגאון רבי דוד כהן שליט"א (ר"י חברון) הראה
לי פעם כתב יד של הרה"י רבי נחום פרצוביץ
זצ"ל שכתב דבר מעניין: כל הבריאה יש לה כח
של צמיחה. זה מתחיל מן הקטן אל הגדול. הכל
צומח... בבעלי חיים הקטנים נהיים גדולים, וכן
בזרעים מגרעין שנרקב צומח אילן גדול, כל
הבריאה צומחת וכל הבריאה אומרת שירה. כל
הבריאה שמחה... ישמחו השמים ותגל הארץ.
כל פרק שירה זה "שירת הבריאה", הבריאה
שרה... והנה דבר מפליא: כל הבריאה נבראה
בשביל האדם, אבל האדם אינו שמח... למה??
איך זה יכול להיות??? כל הבריאה שמחה
ומאושרת בשביל האדם אבל האדם לא שמח...
אומר על זה רבי נחום פרצוביץ זצ"ל באריכות
ובלשון יפה ומליצית: כדי לצמוח צריך להיות
שתול באדמה.

ונקדים, מספרים שהגאון הרב בנימין זאב
יעקבזון זצ"ל (הרב של קופנהגן) הוא היה יהודי
בעל מדרגה, ומאד דאג לחינוך ילדיו. הבנים
שלו למדו בקמניץ, אז כל תקופה קצרה הוא
היה בא לראות איך הילדים שלו מתקדמים,
הוא היה קורא להם ומדבר אתם.

זה לא מצא חן בעיני ראש הישיבה מרן
רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל. והוא אמר לו
אם אתה רוצה שהשתיל יצמח ואתה שם
אותו באדמה, וכל שבועיים אתה בא לראות
אם הוא גדל או לא ואתה מוציא אותו ומניח
מחדש - הוא יבול לגמרי. תניח אותו באדמה
ותן לו לגדול. תשאיר את הבנים שלך בישיבה,
תן להם לגדול, אל תוציא אותם כל שבועיים
מאדמת צמיחתם...

כך ידוע גם בשם רבי חיים שמואלביץ זצ"ל
הרצופות זה ההצלחה. וזה מה שאומר רבי
נחום פרצוביץ, אנחנו לא נקראים שתולים אם
כל רגע אנחנו יוצאים החוצה... "שתולים בבית
ה' - בחצרות אלו קינו יפריחו". בכדי שיהיה
יפריחו בחצרות - צריכים להיות שתולים. אבל
כשיש יציאות ביניים מהבית מדרש, יצאת מכל
היניקה, כעת אתה חוזר זה כבר לא אותו הדבר.

(ארחות חיים - בחוקות)

22



לרגע אחד קפצה לו מחשבה לא טובה לראש. אבל אז הוא עצר את עצמו "רגע" חשב בלב, "מה שאני רואה - זה רק חצי סיפור" הוא נשם עמוק וניסה בכח ללמד זכות. אלי הרגיש כאילו בתוך הראש שלו מתנהל ויכוח קטן. מצד אחד - מה שהוא רואה נראה לא טוב. מצד שני - הוא כבר למד שאי אפשר לבנות סיפור שלם רק ממבט אחד. הוא אפילו לחש לעצמו בשקט: 'צריך להגיד שלושה תירוצים לפני מחשבה רעה'.

אז התירוצים האחד - אולי הוא מביא לחבר?... אבל מיד המחשבה התנגדה: "אז למה ארבעה?" מחשבה מס' שתיים - אולי הוא התבלבל?... אבל גם זה לא ממש הסתדר. שרוליק נראה רגוע וערני... "שלוש - אולי הוא קיבל רשות מראש...?"

ופתאום כל הילדים מסתכלים עליו

באותו רגע הוא הוריד רגע את העיניים. ואם זה הייתי אני? הוא דמיין את עצמו לוקח כמה פקקאלאך בשביל

מישהו אחר... ופתאום כל הילדים מסתכלים עליו במבטים חשדניים. מה הייתי מרגיש אם כלם היו חושבים עלי משהו לא נכון? המחשבה הזאת עצרה אותו מלחשוב דברים רעים על שרוליק.

בינתיים שרוליק חזר לשולחן שלו, הניח את השקיות לידו בשקט, ואז התחילה השיחה על מתן תורה. הרב דבר על כך שעם ישראל זכה לקבל את התורה דוקא כשהיו מאוחדים - בלי קנאה, בלי לחשוב רע אחד על השני. המלים נכנסו לאלי ישר ללב.

בסוף השיחה ראה אלי את שרוליק ניגש לשולחן סמוך ומבקש משני ילדים שעברו לידו: "אפשר רגע עזרה?" השניים ניגשו מיד, סקרנים.

שרוליק התחיל לסדר את הפקקאלאך בתוך שקית גדולה שהייתה לידו. אחד הילדים שאל: "למה לקחת ארבעה פקקאלאך? שרוליק ענה בשקט: זה לא בשבילי. הילדים הביטו בו, מחכים. יש כמה ילדים מהפיתה של שלנו, המשיח, 'שכל שנה מגיעים לסדר הלימוד של ליל שבועות' הוא סידר עוד שקית בתוך התיק. "אבל השנה הם לא הצליחו להגיע. אחד לא מרגיש טוב, ועוד כמה נסעו עם המשפחה. בתחילת הלילה הגבאי אמר לי לקחת להם פקקאלאך הפיתה, כדי שגם הם ירגישו שהם חלק מכל הקהילה."

הילדים השתתקו. אלי עמד בצד והרגיש איך הלב שלו נהיה קל. רק עכשיו, כשהאמת התגלתה, הוא הבין כמה חשוב לעצור לפני שמחליטים.

לפעמים אדם רואה רק מעשה קטן מבחוץ, אבל מאחוריו מסתתר סיפור שלם שהוא בכלל לא מכיר.

אלי חזר למקום שלו, וחשב לעצמו: אולי זו גם דרך לקבל תורה - ללמד להסתכל טוב על יהודי אחר ולנסות ללמד עליו זכות, לפני שחושבים עליו משהו רע.



תשובות לגליון פרשת אמור:

אסור קבלת לשון הרע הוא אפילו אם המספר מספר את הדברים בפרסום לפני כמה אנשים, אף על פי כן אין להחליט מחמת זה, שהדבר אמת.

הזוכה במצלמה דיגיטלית:

אשר גולדברג מירושלים

ברוך שלא עשני גפרית ומלח

הגה"צ רבי אריה שכתר זצ"ל על ההודאה לקב"ה



בברכות השחר אנחנו מודים לקב"ה על החלק החשוב ביותר שיש לנו בבריאה. נשאלת השאלה: למה אנחנו אומרים את הברכות בצורת שלילה - "שלא עשני גוי",

"שלא עשני עבד" וכו'?

התשובה היא, שכל הבריאה נועדה להודות, להלל ולשבח לבורא העולם, כמו שנאמר: "כל פעל ה' למענהו" (משלי טז). ברכה כוללת כמו "שהכל נהיה בדברו" אומרים רק כשאין מה לפרט, וזאת משום שברכה פרטית היא הרבה יותר חשובה.

למה הדבר דומה? כשאנו רוצים לתאר את עושרו של עשיר גדול, מהו ומיהו, אנו יכולים לומר "יש לו הכל!". אבל אם נפרט את כל מה שיש לו, זהו שבח גדול הרבה יותר.

את הברכה "שעשני יהודי" אי אפשר להכניס בברכה אחת, כיוון שהיא כוללת את כל הדרגות הגבוהות שבנשמת בן ישראל. לכן אנו אומרים בלשון "לא זו, אף זו": לא רק שלא עשני גוי, אלא גם שלא עשני עבד, וכן על זו הדרך.

בעצם, היינו צריכים להתחיל ב"שלא עשני דומם" ולפרט "שלא עשני גופרית ומלח", ואפילו "שלא עשני אבנים טובות ומרגליות". הקב"ה יכול היה לעשות אותנו צומח, וגם לצומח יש דברים כמו חלבנה שהם לא הכי נעימים. הקב"ה יכול היה לעשות אותנו שושנים. אך לא רק שלא עשני צומח, אלא גם "לא עשני חי". וגם בחי הייתי יכול להיות פיל, נמר, אריה או איזה עכבר קטן. שם אנו מתחילים לברך "שלא עשני גוי" ומודים בעיקר על מספר המצוות הגדול בהן זכה היהודי. לגוי יש בסך הכל שבע מצוות בני נח; מסכן. תודה לך אפוא אלוקים שלא עשית אותי גוי, ואינני צריך להסתפק בשבע מצוות בלבד.

(אריה שאג - שבועות)

הקב"ה ברא את העולם בשישה ימים...

מתיקות התורה של מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל



חתן מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל, הגאון רבי בנימין רימר שיבדלט"א, תיאר מחזה מופלא במחיצתו של מרן.

עד שמיעה היה אחד מבני, ליום שהחל רבינו ללמוד את מסכת שבת. רבינו פתח הגמרא והתחיל ללמוד עם עצמו: "הקדוש ברוך ברא את העולם בשישה ימים, וביום השביעי שבת, ולכן ציווה אותנו לשבות בשבת קודש, זכר למעשה

בראשית, ואסר עלינו לעשות ל"ט מלאכות, המלאכה האחרונה מן הל"ט מלאכות היא מלאכת הוצאה.

ועכשיו נתחיל ללמוד את דיני מלאכת הוצאה. אומרת המשנה.. יציאות השבת שתיים שהם ארבע בפנים... ואם מלאכת הוצאה היא אחרונה, למה פתח במלאכה זו דווקא, נו, על זה הראשונים כבר מדברים ונעיין בזה אחר כך, אבל המשנה אומרת, יציאות השבת..."

אחר כך החל שוב: "הקב"ה ברא את העולם בשישה ימים וביום השביעי שבת, ולכן ציווה אותנו לשבות בשבת קודש זכר למעשה בראשית ואסר עלינו לעשות ל"ט מלאכות. המלאכה האחרונה מן הל"ט מלאכות היא מלאכת הוצאה ועל זה אומרת המשנה: יציאות השבת שתיים שהן ארבע בפנים..." הפתיחה המופלאה הזאת חזרה על עצמה כמה וכמה פעמים. עד שנכנס לתוך ענייניה של המשנה: יציאות השבת שתיים שהן ארבע בפנים...

המעשה הנורא הזה זועק מתוכו שני דברים: בהירות!

מתיקות התורה!

מי מאתנו אינו יודע שהקב"ה ברא את העולם בשישה ימים וביום השביעי שבת, ועל כן נתן לנו את השבת זכר למעשה בראשית?! הלא דבר זה אף תינוקות יודעין. אלא שהלימוד בהירות מחייב להסביר הכל ולפרט הכל בפה מלא ובקול גדול.

יותר ממה שלמדנו בהירות מהי, למדנו מכאן מתיקות התורה מהי! אם מחמת בהירות אמר רבינו לעצמו את ההקדמה המופלאה הזאת, מדוע שינן אותה פעם פעמיים ויותר?

וכי אין שכלו יודע בתכלית הבהירות שהקב"ה ברא את העולם בשישה ימים וביום השביעי שבת וכו'? אלא שזו היא טיבה של מתיקות התורה, המילים הללו חביבות ואהובות היו עליו כל כך, עד שלא יכול היה להיפרד מהן. מי שלא טעם טעמה של תורה, ילך ויטעם ותרווה נפשך...

(מתוך הספר 'גדולה שימושה' בשינויי עריכה)